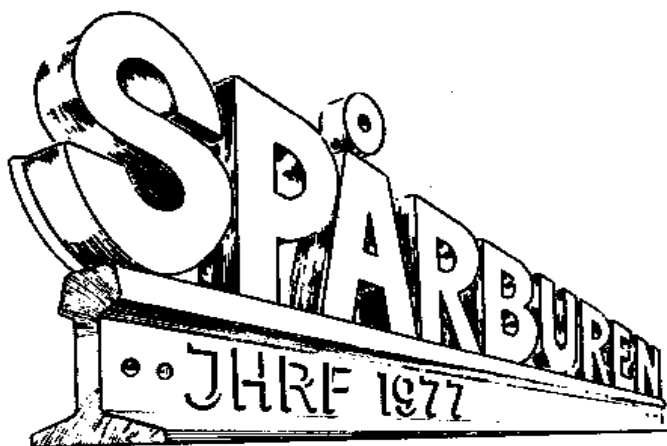

Föga periodiskt organ
för

**JÄRNVÄGS-
HISTORISKA
RIKSFÖRBUNDET**
Box 1134
171 22 SOLNA

Hemsida: www.jhrf.se
Mejl: kontakt@jhrf.se

Medlem av
* ArbetSam
* FEDECRAIL

1/14

2014-01-12

ISSN 0280-9796

Bidrag sändes till

Spåraturen
c/o JHRF, Box 1134
171 22 SOLNA
anders.svensson@jhrf.se

Redaktör (Red):
Anders Svensson

INLEDNING

Här kommer en Spåraturen som dels egentligen borde varit flera, dels kommit redan förra året eftersom den närmast föregående kom i början av augusti – pinsamt! Men nu har red efter en intensiv höst med ont om skrivtid och en tids ”jul- och nyårsnirvana” återkommit till livet och haft en dryg vecka i stort sett utan möten och annan ”störande” verksamhet varför det blivit en hel del dokumentationer klara, så även denna Spåraturen. Detta nummer består till större delen av redan färdigt material som redigerats om på ”Spåraturenvis” och vid behov kompletterats. Det har alltså igen blivit ett bautanummer, men det var det enklaste sättet få ihop detta material. Dessutom är det vad innehållet beträffar egentligen ett sistnummer för 2013, men red har ändå valt att se det som första numret 2014.

Som synes av detta omfattande nummer har vi underlåtit att informera för att inget hänt – det har snarast varit det omvända problemet!

Angående fortsättningen på Spåraturen-utgivningen har ordföranden Jonas Svartlok kommit med en idé om att försöka sig på månadsvis utgivning med material från honom, red eller vem som nu har något (gemensamt) att informera om. Vi ska i varje fall försöka – det kan stundtals bli ensidiga (i mer än ett avseende...) nummer, men det blir i varje fall mer kontinuerlig information så. Allteftersom större dokumentationer blir klara arbetas de in i närmast kommande nummer. OK, vi får se om vi lyckas, men vi ska i varje fall försöka!

I detta omfattande nummer kan man läsa om:

- Från styrelsen med, information om inställt branschseminarium, kort information om det kommande vår- och årsmötet, en kortrapport från MRO höst- och årsmöte, information om en enkät som RAÄ sänt ut till riksorganisationer och ansökan om bidrag till d:o, agerande kring rivning av Trafikverkets fastigheter samt ett antal remissvar och skrivelser (och svar på en av skrivelserna) som sänts under hösten

- Två ordförandens nyhetsbrev (som ni redan fått) om Almedalsdeltagandet, det (då) kommande höstmötet och säkerhetsseminariet
- Erbjudande om hjälp med marknadsföring i Storbritannien
- Två längre artiklar med dokumentation av höstens båda möten mellan det rörliga kulturarvets riksorganisationer, där det första var fokuserat på Almedalen
- En skrivelse som det rörliga kulturarvets riksorganisationer sänt till Kulturdepartementet om stärkt lagskydd för det rörliga kulturarvet
- En (kort)rapport från den uppvaktning av Kulturdepartementet som gjordes, i huvudsak kring innehållet i skrivelsen enligt ovan
- En kortrapport om ett seminarium med deltagande av personer från europeiska järnvägsbyrån (ERA) som Transportstyrelsen anordnade
- Dokumentation av ett seminarierna i Almedalen, det om skydd för rörligt kulturarv (efter det är kopplat till flera av artiklarna ovan)
- Information om Transportstyrelsens avgifter 2014
- Information från ArbetSam om Museimässan 2014, Söka-Pengar-Workshops under januari—februari samt inbjudan till deltagande i Kulturarvsdagen 2014.

FRÅN STYRELSEN

Branschseminarium

planerades att äga rum i Gävle 2014-02-01 men är nu **inställt** och det innan vi i JHRF ens hann informera om det! Anledningen är att MRO endast fått en anmälan om deltagande och vi i JHRF – som resultat av att ni får MRO-Aktuellt – fått någon enstaka förfrågan. Planen är nu att göra ett nytt försök i oktober/november – vi återkommer!

FRÅN STYRELSEN forts

Vår- och årsmötet

planeras äga rum i Nässjö 2014-03-08—09. Vi arbetar på lokal och övriga arrangemang och återkommer!

MRO höst- och årsmöte

ägde rum i Munkedal 2013-10-05—06. Man rapporterade att det har varit problem med att (vettigt) förbruka RAÄ-medlen, men en del extra seminarier har och ska ordna(t)s, bl a renoverings- och miljöseminarium. Till det senare är det dock dåligt med anmälningar.

Det noterades att MRO inte hade fått någon Almedalsfaktura från JHRF för 2012 eller 2013.

En rätt så ny styrelse valdes: Ragnar Hellborg omvaldes till ordförande, men aviserade att det var dags att tänka på en efterträdare om ett år. Alla övriga styrelseledamöter byttes ut: Lizette Hidlund (sekreterare) och Åke Paulsson (kassör) efterträdde Lars Granström resp Johan Vinberg.

Två alternativa budgetar, baserad på oförändrad medlemsavgift men att det inte skulle bli något RAÄ-bidrag resp att medlemsavgiften sänks och RAÄ-bidraget blir kvar, presenterades. Det överläts åt styrelsen att processa detta vidare och återkomma till vårmötet (då bl a RAÄ-bidraget är känt).

Vårsmötet fastställdes till att äga rum i Nässjö 2014-03-08 med NJ som värd – tanken är att det ska vara samordnat med JHRFs vår- och årsmöte. Höstmötet 2014 har SkJ anmält att man kan vara värd för – Brösarp blir trolig mötesort.

MRO TRI-grupp är nu färdig med sitt arbete och presenterade en tänkt tidplan för det fortsatta arbetet: MRO styrelse fastställer denna i höst, arbete med att utgående från denna mall anpassa banornas Sjö tar vid, 2015 kanske den första banan är igång med trafik enligt denna och 2018 skulle alla kunna vara i mål.

Nästa års Tågsläppsdatum fastställdes till 2014-04-27.

MRO PR-grupp, som bl a jobbar med Tågsläpp och Almedalen, fick en ny medlem i Rikard Johansson, som ersätter Ante Svensson. Angående Almedalen var man noga med att påpeka att kostnaderna inte får bli högre än de nuvarande.

Man hade haft ett lyckat renoveringsseminarium i Västervik 2013-09-21 med 20-25 deltagare.

Det föreslogs en banbesiktningkurs i MRO regi, byggnad på sådana som hållits tidigare.

Det hade nyligen bildats en tjejgrupp under ledning av Lizette Hidlund som skulle stödja och uppmuntra kvinnors deltagande i banornas verksamhet, såväl själva

järnvägsverksamheten som det runtkring. Några hade redan engagerats, men fler var välkomna.

Johan Vinberg skulle nu koncentrera sig på FEDECRAIL-gruppen, som förutom honom själv består av Ante Svensson, Sten Erson-Wester och Anders Järvenpää, den senare från Finland och kontaktperson med den finska järnvägmuseirörelsen. Man vill bryta ut vissa uppgifter, bl a ungdomslägren, från FEDECRAIL men inser också att man bör låta representera sig i HOG-gruppens arbete.

Flera banor rapporterade om långa handläggningstider, krångliga och oprecisa frågor samt tecken på okunnighet från Transportstyrelsen vid arbetet med att förnya sina infrastruktur tillstånd. (red 2013-10-06)

RAÄ enkät och centralorganisationsbidrag

Riksantikvarieämbetet sände under hösten ut en enkät för att få underlag till sitt arbete med bidrag till de centrala organisationerna inom kulturmiljöbevarandeområdet. Enkäten var inte alldeles lätt att svara på, bl a eftersom många av dessa organisationer, bl a JHRF (och MRO), inte själva sysslar med kulturmiljöbevarandet – det gör medlemmarna. Efter lite dialog med RAÄ kom vi fram till att vi skulle låta det tydligt framgå när svaren handlade om organisationens verksamhet och när vi svarade med uppgifter som gällde (också) våra medlemmar. Att på den korta tid som gavs samla in uppgifter från medlemmarna för att på sätt berätta om hela området – riksorganisation + medlemmar – bedömde vi som fullständigt orealistiskt. Nåja, efter en del knep och knäp och intern remiss inom styrelsen blev så småningom svaret klart och sändes in – det är bara att hoppas att det gav effekt.

Nyligen har vi sänt in den ifyllda ansökningsblanketten avseende 2014 års bidrag och en del av frågorna från enkäten återkom i denna – fortfarande inte helt lätta att besvara för vår verksamhet, där bevarandeverksamheten pågår ute hos medlemmarna och riksorganisationen ska understödja medlemmarna genom att ta hand om gemensamma frågor och efter bästa förmåga försöka hindra allt möjligt ”dumt” från svenska och europeiska myndigheter som kan försvåra eller i värsta fall omöjliggöra bevarandeverksamheten. Även denna blankett har fyllts i, med bl a önskan om högre bidrag för att kunna satsa mer på utbildningsorganisationen och arbetet med ett eventuellt kommande gemensamt trafik tillstånd. Nu är det bara att hoppas på framgång – hjälp till att hålla tummarna!

Rivning av Trafikverkets fastigheter

Medlemmen SJK har hört av sig med en stor oro för att Trafikverket i rask takt river ”obehövliga” fastigheter längs järnvägarna, många av dem historiskt intressanta. 2013-11-15 träffade red och ordföranden från JHRF SJKs ordförande och vice ordförande i Stockholm. SJK presenterade sina funderingar, åtgärder diskuterades och det beslutades att till att börja med kontakta RAÄ.

FRÅN STYRELSEN forts

Kontakt med RAÄ togs och efter lite hänvisande hamnade frågan hos den på verket som var ansvarig för järnvägsfastigheter. Det visade sig att det inte fanns så mycket hopp att få där, måhända på en visst motstånd mot att agera mot en annan myndighet. Därför funderas det nu på andra ageranden och bl a har JHRF styrelse beslutat att stödja framställandet av en dokumentärfilm om just denna problemställning, som några dokumentärfilmare visade sig ha på gång. Vi får anledning att komma åter till detta!

Remissvar och skrivelser

JHRF har svarat på två remisser nu i höst. Den gemensamma delen som ingått i båda remissvaren har varit ganska lika en tidigare använd, se Spårburen 3/13.

Riksantikvarieämbetets förslag om förordning om statsbidrag till ideella organisationer på kulturmiljöområdet (Ku2013/1814/KA) (till Kulturdepartementet)

JHRF ställer sig positiv till att bidraget till ideella organisationer inom kulturmiljöområdet regleras i en förordning och har inget att erinra mot själva förslaget till förordning.

Skrivelse om Trafikverkets krångliga åtkomst av olika "datasystem"

Järnvägshistoriska Riksförbundets medlemmar trafikerar det allmänna järnvägsnätet i Sverige.

Medlemmarna är små järnvägsföretag med en ofta begränsad "datakunskap" och vi bedriver vårt trafikarbete med frivilliga arbetsinsatser på medlemmarnas, dvs de ideella funktionärernas, fritid.

Vi upplever det som mycket besvärligt att "umgås" med Trafikverkets datasystem, såväl inloggningsförfarande som olika plattformar som inte är tillgängliga med alla normala datasystem – vissa databaser kommer man inte åt med annat än PC.

Se på våra banker eller Riksskatteverket – de har enkla och säkra system för att komma in i det man som kund vill utföra – hela svenska folket kan numera deklarerat elektroniskt.

Vi små järnvägsföretag skall snart söka våra AD-HOC-tågslägen elektroniskt och detta får inte vara svårt: Att söka tågsläge i en tågplan har vi upplevt som mycket besvärligt, man får ta till sig expert hjälp och det skall inte behövas.

JHRF önskar att Trafikverket tar till sig detta problem för järnvägsföretagen, att man förenklar inloggningen och att alla Trafikverkets system anpassas så att man inte bara måste ha en PC för att fullgöra Järnvägsföretagets skyldigheter mot Trafikverket.

Dessutom borde Trafikverket förenkla hanteringen av linjeböcker av så att vi som Järnvägsföretag på ett enkelt sätt kan underhålla datoriserade linjebokssystem. Ett enkelt sätt är att man varje månad, eller vid uppgradering, tillhandahåller en "zip-fil" med ändringarna. Idag kräver systemet i praktiken att man manuellt går igenom alla filer och kontrollerar om något uppgraderats. Detta är särskilt problem på läsplattor (Android eller iPad)

De större operatörerna har utvecklat specialprogram/appar för denna funktion, som tyvärr inte är tillgängliga för små operatörer. Detta borde istället tillhandahållas av infrastrukturförvaltaren. (Morrigan Claesson 2013-10-03)

Trafikverkets åtkomst av olika datasystem

Vi har mottagit Järnvägshistoriska Riksförbundets skrivelse om problematiken till åtkomst av Trafikverkets olika datasystem för att bedriva trafikarbete på järnvägen och tackar för era synpunkter som vi tar till oss i vårt utvecklingsarbete.

Trafikverket arbetar kontinuerligt med att förenkla för våra kunder i kontakten med våra IT-system. Vi kan i dagsläget inte se andra lösningar än att PC behöver användas.

Den fortsatta hanteringen är att berörda och ansvariga verksamheter för datasystem och linjebokshantering har fått skrivelsen.

I det pågående utvecklingsarbetet med underlag för linjebok kommer era synpunkter att beaktas och ni kommer att beredas möjlighet till dialog.

Vi har nyligen beslutat att lägga ut varje enskild linjebok som en samlad PDF-fil. Detta kommer att ske successivt under hösten 2013.

I varje versionsändring ingår ett presentationsblad där det framgår vilka ändringar som har gjorts. Vi ger även ut ett nyhetsbrev varje månad där vi presenterar kommande ändringar. För att beställa prenumeration på nyhetsbrevet anmäler man sig via linjeboken@trafikverket.se.

När det gäller inloggningen för att ansöka om AD-HOC-tågslägen pågår en översyn för att ett göra detta enklare och vi beräknar att detta ska ingångsättas under hösten 2014. (Svar på ovanstående skrivelse från Hans Stenbacka, Trafikverket, 2013-11-15)

JärnvägsHistoriska RiksFörbundet (JHRF), en presentation och önskan

(Brev till Branschföreningen Tågoperatörerna, BTO.)

JHRF är en organisation som tillvaratar gemensamma intressen för de järnvägsföretag som främst kör på det allmänna svenska järnvägsnätet. De organisationer som kör på egna museibanor är organiserade i Museibanornas Riksorganisation (MRO).

FRÅN STYRELSEN forts

Det flesta medlemmarna är ideella föreningar.

Tågtrafiken utförs med tågsätt som är "historiska" – med få undantag är fordonstyperna utmönstrade från de kommersiella järnvägsföretagens verksamhet.

Tågtrafiken utförs med "särskilt tillstånd" från Transportstyrelsen.

Tågtrafiken är av ringa omfattning, tillsammans kör JHRF-medlemmarna mindre än ett "veterantåg" per dygn.

Exempel på tåguppdrag är jubileer av olika slag, utflykter på godsbanor, "kalasresor" med restaurang i tåget eller som destination eller kompletta researrangemang/kryssningar.

Man kan säga att en resa med ett veterantåg är målet med resan, man kommer i allmänhet tillbaka till den plats där man gick på tåget och det är inte en transport mellan två punkter. Tågen är bemannade med ideell personal.

JHRF har 36 föreningar eller organisationer som medlemmar, bakom dessa finns cirka 15 000 personer.

JHRFs medlemmar kan delas i huvudsak två kategorier: de med eget särskilt tillstånd och övriga.

Eget tillstånd för trafik på det allmänna järnvägsnätet har nedanstående järnvägsföretag:

- Arvidsjaurs Järnvägsförening
- Bergslagernas Järnvägssällskap
- Grängesbergbanornas Järnvägsmuseum
- Kalmar Veterantåg
- Museiföreningen Gefle—Dala Jernväg
- Museiföreningen Malmbanans vänner
- Nässjö Järnvägsmuseum
- Orsa Järnvägsförening
- Skåne—Smålands Jernvägs museiförening
- Stiftelsen Dal—Västra Värmlands Jernväg
- Stockholms Ångloksällskap
- Stockholms Kultursällskap för Ånga & Jernväg
- Svenska Motorvagnsklubben

Övriga medlemmar har mycket liten eller ingen trafikverksamhet på det allmänna järnvägsnätet – skulle trafikverksamhet förekomma sker det i samarbete med annat järnvägsföretag.

JHRF vill söka ett samarbete med BTO, främst om regelverk (Tågdoc) då vi ändå umgås på samma spår. (*Morrigan Claesson 2013-10-03*)

ORDFÖRANDENS NYHETSREVE

Hej på er.

Jag hoppas att Ni alla haft en bra sommar, både i styrelser och "ute" i era respektive verksamheter.

Själv fick jag den stora förmånen att, tillsammans med Anders Svensson och Anders Johansson samt MRO:s representanter, representera Veterantågsverksamheten i Almedalen.

Årets medverkan blev såväl uppskattad som uppmärksammad med både inslag i TV och Kvällstidning.

Förutom detta träffade vi Trafikverkets och Transportstyrelsens respektive generaldirektörer samt riksan tikvarieämbetets chef som själv sökte upp oss på plats i Visby hamn.

Särskilt glädjande när det gäller Almedalen är att vi inför nästa år utvecklar och fördjupar samarbetet med övriga organisationer inom det rörliga kulturarvet. Såväl Motorhistoriska Riksförbundet (bilar) och Sveriges Ångbåtsförening är med i detta samarbete tillsammans med representanter för flyg och segelfartyg samt historiska fritidsfartyg.

Målet är att vi 2014 är samlade på en och samma plats. Ett mål som jag anser är både realistiskt och naturligt.

Äras den som äras bör och när det gäller den samlade representationen i Almedalen måste jag verkligen lyfta fram Torsten Nilsson och hans medarbetare från Arbetsmuseet och Arbetsmuseet som drar ett tungt lass i detta arbete. Med den äran!

När jag ändå sitter vid tangenterna vill jag påminna och flagga för två saker:

Det första är JHRF:s höstmöte kommande helg i Örebro. För närvarande är anmälningsläget mycket skralt för att uttrycka sig milt, endast två föreningar är anmälda förutom de föreningar som representeras av de som samtidigt sitter i JHRF:s styrelse. Under kvällen idag har jag ringt runt till ett stort antal av de som inte är anmälda och samtliga anger helt naturliga skäl till sin (kommande) frånvaro. Det är dock mycket tack-samt om ni kan delta och, om ni inte kan delta, lämnar återbud så vi vet att kallelsen faktiskt nått ut till samtliga föreningar.

Det andra som jag vill flagga för är det kommande säkerhetsseminariet den 9-10 november. Till detta är det lämpligast om Trafikchef eller, allra helst, säkerhetschef hos respektive förening kommer. Transportstyrelsen ställer krav på informationsutbyte med andra järnvägsföretag och säkerhetsseminariet är ett lämpligt sätt för detta utbyte.

Preliminärt arrangerar vi samtidigt ett arbetsmiljöseminarium på samma plats (fortfarande inte bestämd) och

ORDFÖRANDENS NYHETSRESEN forts

tid. Därefter samkväm för deltagarna på båda seminarier. (Detta seminarium blev inte av; red anm.)

(Nyhetsbrev 2013-10-08)

Välkomna till säkerhetsseminariet!

Äntligen, som Fylking sa, har vi kommit till skott med det sedan länge diskuterade säkerhetsseminariet. Glädjande nog är anmälningsläget gott och lika glädjande är de som anmält sig andra personer än de som normalt brukar bevista JHRF:s olika sammankomster.

Misströsta inte! Jag menar inte att de som normalt kommer på JHRF:s möten inte är välkomna. Tvärtom. Det jag däremot vill hävda är att om vi ska få någon långsiktig hållbarhet i våra gemensamma strävanden krävs det att vi breddar skaran av intresserade och det menar jag att vi gör nu.

Det finns fortfarande platser kvar till säkerhetsseminariet den 9-10 november. Har just du inte fått inbjudan så hör av dig omgående.

Särskilt viktigt är att de som har för avsikt att bedriva utbildning i JHRF:s regi skickar antingen sin Trafiksäkerhetsansvarige eller Trafikchef (eller motsvarande). Säkerhetsseminariet är en viktig del för att JHRF skall kunna uppfylla de krav vi själva ställt upp i regelverket kring utbildningsverksamheten.

Nästa seminarium, efter säkerhetsseminariet, handlar om arbetsmiljö. Mer information kring detta kommer. (Detta blev ej av; red anm.)

Vi ses i Nässjö 9-10 november!

(Nyhetsbrev 2013-10-21)

MARKNADSFÖRING I UK

Hej, och Gott Nytt År,

Jag har gjort en genomgång av de järnvägsresorna som anordnas av ett c:a tiotal reseföretag och organisationer i UK. Märkligt är det att så få tycks känna till det enorma utbudet av järnvägar, museer, spårvägar m m som finns i Sverige, eller i Skandinavien för den delen. Hitills har jag bara hittat EN resa med Inlandsbanan bland utbudet för 2014. För de flesta reseföretag och organisationer tycks inte norra Europa finnas med på kartan!

Skall vi inte marknadsföra våra järnvägar bättre i utlandet, främst UK, där pengarna till sådana världsomfattande resor tycks sakna gränser? Engelsmännen är stora järnvägsentusiaster, och tycks kunna lägga sådär 20-30 tusen kronor för en 10-dagars tur till nåt främmande land. Tydligen inte till Sverige eller Skandinavien, i alla fall! Och vi kan inte heller vänta på att de skall söka sig till oss!

Spårburen 1/14

Tvärtom! Vi måste gå ihop och skicka ut broschyrer till dessa reseföretag och organisationer snarast möjligt. Även om de flesta reseorganisationerna i UK har redan sina resor inplanerade för 2014 vore det ändå bra om informationen låg till hands hos dem till kommande år. Detta är något som väl kunde upprepas på tidiga höstkanten också, med årets broschyr, när företagens planeringsarbete för nästföljande år kommer igång på allvar. I denna bransch är det lång, ibland mycket lång, framförhållning som gäller.

Mitt förslag är att varje museijärnväg, museum eller annat av järnvägsintresse skickar mig max 15 ex. (15 ex. räcker, tack!) av sin egen broschyr. Det gör inget om de är 2013-års utgåva; oftast ändras tidtabellerna ganska lite år till år, och det är främst kännedom om våra banor som är viktigt. Med dessa till hands paketerar jag om så att ett ex av varje skickas iväg till dessa reseföretag i UK.

Kostar det något? Lite kanske, eftersom varje 100 g brev till UK går på 24 kr/st. Bifoga gärna en 20-lapp med era broschyrer för att bidra till portokostnaderna vidare till UK.

Det är bråttom (som vanligt) – vill ni vara med så vänligen skicka informationen så SNABBT som möjligt.

Frågor? Vänligen skicka ett email till jpgrm@tele2.se.

Happy New Year 2014

Philip Groves, Luzernvägen 16, 352 51 VÄXJÖ.

PS. Se till att era webbsidor är ordentligt uppdaterade, i synnerhet de engelska sidorna. /DS
(Mejl från Philip Groves 2014-01-01)

RIKSORGANISATIONSMÖTE 4

Plats: Arbetets museum, Laxholmen, Norrköping

Tid: 2013-09-23 kl 13 – 16

Närvarande: Malin Blomquist (MB), kanslissekreterare MHRF, Björn Brennecke (BB), praktikant Arbetets museum, Anders Carlsson (AC), kassör SSF, Gunnar Carlsson (GC), styrelsemedlem BHRF, Peter Edqvist (PE), ordförande MHRF, Rolf Eriksson (RE), styrelsemedlem VHS, Kjell Franzén (KF), EAA Sverige, Lovisa A Grentzelius (LG), samordnare ArbetSam, Ragnar Hellborg (RH), ordförande MRO, Stieg Ingvarsson (SI), ordförande SFF, Stefan Iwanowski (SIw), styrelsemedlem BHRF, Håkan Johansson (HJ), vice ordförande SÅF, Torsten Nilsson (TN), intendent Arbetets museum/ArbetSam, Rutger Palmstierna (RP), ordförande BHRF, Anders Svenson (AS), kassör SÅF, Anders Svensson (ASv), styrelsemedlem JHRF, Joel Wetterberg (JW), ordförande SSF.

Deltagande organisationer: Arbetstlivsmuseernas Samarbetsråd, ArbetSam, Båthistoriska Riksförbundet, BHRF, Experimental Aircraft Association (Sverige), EAA, Järnvägshistoriska Riksförbundet, JHRF, Motorhistoriska Riksförbundet, MHRF, Museibanornas

RIKSORGANISATIONSMÖTE 4 forts

Riksorganisation, MRO, Svensk Flyghistorisk Förening, SFF, Sveriges Segelfartygsförening, SSF, Sveriges Ångbåtsförening, SÅF, Vagnshistoriska Sällskapet, VHS.

Anteckningar:

TN hälsade välkommen följt av att deltagarna presenterade sig och berättade vilken organisation man kom från, se deltagarförteckningen ovan.

Erfarenheter från Almedalen 2013

TN önskade en kort utvärdering av sommaren. MB berättade att MHRF inte var så nöjda med platsen, men nöjda med arrangemangen, t ex baksättesdebatterna och önskade fortsätta med dessa och få en bättre placering. RP berättade att BHRF åkte till Almedalen för första gången, att det var en läroresa, att man inte hade så mycket pengar att satsa och att man insåg att det behövs mycket förberedelser innan man åker till Almedalen. ASv berättade att JHRF/MRO var nöjda med såväl plats som arrangemang samt att mediasatsningen (vilken den nu var...) gick långt över förväntan – med i både SVT (Play) och AB, Seminariedokumentationen börjar nu vara klar, har skickats ut för granskning av respektive och kommer senare att sammanställas och publiceras (i JHRFs Spårburen). SI påpekade att SFF kan ansluta sig till RP:s berättelse, att man ser fram mot en gemensam satsning kring vagnen nästa år. LG berättade att ArbetSam var nöjda med samarbetet och också att det kom mycket folk till seminarierna.

PE undrade hur det var med riksdagsmannakontakter? ASv och RH svarade att det var några vid vagnen. PE berättade att Västerås och Västmanland i sin monter hade målsättningen att träffa tre riksdagsmän, men att MHRF hade nio st vid baksättesdebatterna – han konstaterade att man med gemensam monter drar beslutsfattare till varandra. KF påpekade att EAA m fl stod lite utanför de stråk där besökarna passerar och kände sig lite i bakvattnet. Behållning var att känna sig som en del av det rörliga kulturarvet, men han svårt att få sin styrelse med på denna satsning. Dessutom bör man vara ett par—tre personer från varje organisation på platsen för att själv kunna gå på seminarier och häva upp sin röst, t ex om att flygplatser (för det småskaliga flyget) saknas i Stockholmstrakten, men han hade inte tid för detta.

TN påpekade att man hade tre gemensamma frågor att driva: att arbetslivsmuseerna ska komma med i den offentliga statistiken, lagskyddet för det rörliga kulturarvet och bevarandet av hantverkskunskaper. Fr o m nästa vår kommer arbetslivsmuseerna att vara med i den offentliga statistiken och även kategoriseras som just arbetslivsmuseer. Angående skyddet för det rörliga kulturarvet ska man få träffa tjänstemän på kulturdepartementet om en vecka. Kulturdepartementet har lagt 3 MSEK på Arbetets museum för bevarandet av hantverkskunskaper. RH fyllde på med att i budgetpropositionen står det om de 10 miljoner besökarna på ar-

Spårburen 1/14

betslivsmuseer. TN framhöll att man ska ha ett par—tre frågor att driva i Almedalen.

PE påpekade att MHRF har haft problem med Transportstyrelsen och träffat dess GD Staffan Widlert, dock med underhuggare närvarande och dessa möten har blivit stela och konstiga. Ett enskilt möte med honom under Almedalen gjorde stor nytta. Han framhöll att det gäller att ta chansen att prata med beslutsfattare. LG undrade om mötet med Staffan Widlert var uppbockat? PE svarade att det var det – man skickade inbjudan samordnat med att riksdagsmannen Anders Åkesson skickade en liknande. ASv fyllde på med att JHRF och MRO har haft som strategi att söka upp intressant folk, t ex genom att besöka seminarier mer för vilka som är närvarande än för vad det handlar om och att man från JHRF och MRO i år pratat enskilt med Staffan Widlert både i Almedalen och på Transportstyrelsens kontor i Norrköping. RH fyllde på med att det var ett mycket bra möte på en timme i Norrköping utan underhuggare närvarande. Han är inte sakkunnig, men har förståelse för frågorna och vet hur han ska gå vidare. TN sammanfattade med att gruppen ger en 4+ till årets Almedalen på en skala 1—5.

Deltagande 2014

AS berättade att SÅF har skickat in en ansökan om polistillstånd men att deltagandet förutsätter bidrag från RAÅ (TN kommenterade detta med att RAÅ har organisationsbidrag till riksorganisationer). HJ berättade att SÅF också har en grupp på tre personer och tror deltagandet går att ordna.

RH berättade att JHRF och MRO har utsett representanter till en gemensam fyramannagrupp som hanterar detta inom av respektive organisation givna ekonomiska ramar, att man gärna dessutom vill förankra besluten hos medlemmarna och MRO har höstmöte om två veckor – han tror dock på fortsättning av deltagandet.

JW berättade att SSF misslyckades i år, men ska försöka ordna deltagandet till 2014.

KF berättade att inte har vågat ta upp frågan med styrelsen samt är förvånad och lessen med den njugghet som visats. EAA har hittills mest sysslat med nybygge och renovering, medan veteranflyget ligger under myndigheterna, men i och med att EU lämnar alla äldre flygplan och hembyggen till de nationella myndigheterna har dessa därmed hamnat i samma klass. EAA ska ha styrelsemöte 2013-09-24. Man ska försöka organisera 699 namn som man inte har med i organisationen nu och kan då få bättre ekonomi och även bättre personella resurser.

SI berättade att SFF är positiva till att vara med särskilt med en gemensam satsning och kan hjälpa EAA. Man har också betalat polistillståndet.

GC berättade att VHS skulle varit med, men det blev tekniska problem. 2013-10-12 ska man ha ett möte om framtiden och ambitionen är att vara med i Almedalen nästa år på något sätt – man återkommer om detta.

RIKSORGANISATIONSMÖTE 4 forts

PE berättade att **MHRF** har tagit styrelsebeslut på att vara med.

ASv berättade att **JHRF** har skickat in och betalat anmälan om polistillstånd och har inriktningen att vara med även 2014.

LG berättade att **ArbetSam** har tagit styrelsebeslut på att delta 2014 och har en grupp om fem personer för sitt Almedalsarbete.

RP berättade att **BHRF** avser att vara med givet att man får RAÄ-bidrag.

TN sammanfattade med att det verkade som man såg positivt på fortsatt satsning.

Plats i Almedalen 2014

MB berättade att man ska betala 700,- för polistillståndet – när detta är insänt och betalat kan ansökas behandlas av Region Gotland. En handuppräknning visade att Arbetsam, BHRF, SÅF, MRO, MHRF och SFF har skickat in och betalat polistillstånd.

ASv redogjorde för information han fått av Anders "Ante" Svensson, som 2013-09-23 hade haft kontakt med Anita Klingvall på Region Gotland varvid följande framkom:

- Det är OK med att ha platsen gemensamt och att betala en klumpsumma (av ännu obekant storlek; OBS! det fasta beloppet feltolkat av mig; red anm) för denna.
- Regionen önskar en kontaktperson och en fakturaadress för de fortsatta (gemensamma) kontakterna.
- Vi får fördela kostnaden som vi själva vill, men Regionen vill se denna fördelning (för att inte någon ska försöka tjäna pengar genom att fakturera ut mer än vad Regionen fakturerat).
- Alla deltagande organisationer ska ha individuellt polistillstånd (vilket flera redan sökt om).
- Regionen önskar få en förteckning över de organisationer som deltar på platsen och en kontaktperson per organisation.

MB undrade hur stor platsen är? AS svarade att man "tog tag i" Anita Klingvall under en av Almedalsdagarna och gick igenom vad som skulle kunna bli den gemensamma platsen. ASv hade för sig att dimensionerna är ungefär 40 * 5 m, d v s ca 200 kvm. SI påpekade att det är mindre utrymme än man i år hade räknat på alla de olika platserna tillsammans. ASv tyckte att det borde gå att jämka så att utrymmet räcker. PE framhöll att man bör bevaka detta – man bör hänga på och vara någon på Gotland som fortsätter kontakten. RH påpekade att Anders "Ante" Svensson skulle fortsatt kunna vara kontaktperson med regionen. TN föreslog två kontaktpersoner – en för kontakterna med regionen, en annan för administrationen av den gemensamma platsen.

SIw undrade om det finns alternativ om det blir trångt? Man skulle kunna sträcka ut sig på fastlandskajssidan. MB svarade att det bara är 25 kvm-platser där. SI påpekade att man skulle kunna lägga båtar invid denna kaj. PE tyckte att bästa platsen är där polisen stod, men tror inte att man kan komma dit. GC framhöll att det är bättre med en liten plats där folk är än stor plats dit ingen kommer. HJ påpekade att den föreslagna platsen i snitt ger 25 kvm/organisation och att det kan räcka med 1–2 bilar som blickfång – den tilltänkta platsen är dessutom en av de bättre. SÅF har diskuterat att släpa dit någon båt. JW berättade att SSFs medlemsfartyg *Vega* kan vara intressant att få dit. AS visade områdena som det pratades om på en karta. ASv framhöll att flera olika fordon – några bilar, godsvagnen, kanske någon båt – utgör ett gemensamt blickfång som ger uppmärksamhet.

LG föreslog att man skulle berätta vad man vill ha i sina montrar och sammanställa detta. RP föreslog att kunna visa upp oss utan att vara där, t ex genom flygplan och hästvagnar med banderoller, ångvisslor m m. SIw påpekade att tanken med den alternativa placeringen var att komma närmare det som händer och att flytta till fastlandshamnsidan för att få dit båtar. AS påpekade att inre hamnen är knöfull med småbåtar. Kring Donners plats är det stora stråket. PE tyckte att den tilltänkta platsen är en hyfsad kompromiss och att den gemensamma kontaktpersonen bör få fria händer att om möjligt hitta något bättre. **Beslutades** att ge kontaktpersonen mandat att om möjligt förhandla fram en bättre plats.

GC påpekade att godsvagnen blir en gemensam resurs. RH svarade att JHRF inte har något emot att vagnen används av andra när utrustningen i denna inte används av JHRF/MRO-seminarier. ASv påpekade också att man kan låsa in (inte allt för skrymmande) grejor i denna på nätterna. RP berättade att djupet i inre hamnen är 4 m. KF undrade om det är några kostnader för att anordna seminarier? MB svarade att det är det inte om man anmäler dem i tid. KF påpekade att då kan man ha fler seminarier. JW berättade att SSF inte har ambitionen att ta dit prylar, men önskar ta dit segelfartyg ändå. MB berättade att MHRF vill fortsätta med baksättesdebatterna. TN sammanfattade med att Anders "Ante" Svensson ska sköta kontakterna med Region Gotland och att man ska enas om någon person som ska arbeta för att få bästa möjliga plats. Han föreslog HJ som kontaktperson att meddela Region Gotland som gruppens gemensamma. **Beslutades** om dessa båda kontaktpersoner.

Deltagandedagar 2014

- ASv meddelade att SÅF anmält söndag—torsdag enligt JHRF och att det har diskuterats vilka som är de bästa dagarna.
- RH från MRO berättade att måndag—onsdag är de bästa dagarna; det börjar minska torsdag.
- HJ meddelade att SÅF avser bemanna måndag—onsdag.

RIKSORGANISATIONSMÖTE 4 forts

- JW meddelade att SSF avser delta måndag—onsdag.
- SI meddelade att SFF avser delta måndag—onsdag.
- GC meddelade att VHS avser delta måndag—onsdag.
- LG meddelade att ArbetSam inte bestämt sig än.
- MB meddelade att MHRF avser delta måndag—onsdag.
- RP meddelade att BHRF avser delta måndag—onsdag.

HJ konstaterade att deltagandet på platsen blir billigt hursomhelst, varför man kan ha den bokad söndag—torsdag för etablering söndag, aktivitet måndag—onsdag och avetablering torsdag.

Ekonomi 2014

ASv framhöll att den gemensamma ekonomin måste identifieras och hanteras gemensamt genom att någon organisation utses att ansvara för denna – dit ska alla fakturor avseende den gemensamma verksamheten skickas och denna ska sedan fakturera de inblandade organisationerna. Man måste också komma fram till hur kostnaderna ska delas. I framtiden kan en tilltänkt gemensam takorganisation för det rörliga kulturarvets och arbetslivsmuseernas riksorganisationer fungera som detta "cost center", men eftersom denna kan ta tid att bilda behöver man en fungerande lösning m h a en befintlig organisation för att kunna komma igång. TN undrade om det behövs momsredovisning? ASv svarade att det kanske inte behövs – platshyran är det inte moms på och de deltagande organisationerna är själva inte momsredovisande. TN undrade om man kan använda ASv:s firma JInF till detta? ASv svarade att denna är momsredovisande att det då kan bli problem med just momsen.

RH undrade vilka kostnader är gemensamma? Håkan Johansson svarade att det är platsen, viss planeringskostnad, gemensamma seminarier och broschyr. GC undrade om det är någon organisation som kan ta sig på detta för 2014? SI påpekade att det tillkommer marknadsföringsbudget, t ex för flygplan med banderoller. HJ påpekade att sådant kanske inte når dem vi vill nå och förslog att i stället lägga resurser på att bjuda in specifikt. RH påpekade att kostnaden för att ta dit godsvagnen tas inom JHRF och MRO, men det kan tänkas handla om att ta ut en kostnad för andras utnyttjande av vagnen. HJ svarade att man gärna kan betala något för utnyttjande av vagnen och även gemensamt bör skaffa några bord och stolar att ställa ut på platsen samt att den gemensamma organisationen bör få en handkassa.

TN undrade om SÅF kan hantera den gemensamma ekonomin? AS och HJ svarade att det kunde man. RH tyckte att ca 1 000,- per organisation i handkassa är OK. PE undrade om det skulle sändas ut fakturor. ASv svarade att det underlättade för organisationernas kas-

sörer – och revisorer. **Beslutades** om AS som kassör för den gemensamma verksamheten, att varje organisation bidrar med 1 000,- i handkassa (att senare avräknas) samt att detta handkassbidrag faktureras resp organisation. AS önskade uppgift om mejladress att skicka fakturorna till.

Seminarier och övriga monteraktiviteter 2014

HJ föreslog att fortsätta med seminarier om kunskapsöverföring. Han undrade om Ida Wedin kan var med? TN svarade att hon inte har fått pengar för sitt tilltänkta fortsättningsprojekt. GC påpekade att jobben är en valfråga och det stämmer med kunskapsöverföring, varför man bör kroka på. MB påpekade att MHRF kan bidra med information kring sin utbildningssatsning. PE fyllde på med att man startat en renoveringskurs för gamla fordon i Motala om 100 timmar på kvällstid för 14 dagar sedan och vill se det som ett steg mot att starta yrkeshögskoleutbildning kring detta hösten 2014 eller våren 2015. Man använder jobbfrågan som motiv för denna utbildning, tror på en marknad för detta eftersom för varje ny generation bilbevarare ökar efterfrågan. Andra organisationer borde kunna skapa något liknande. RH påpekade att organisationerna har olika ekonomiska resurser – MRO hade helgen 2013-09-21—22 ett seminarium i Västervik (med omgivningar) om renovering av fordon, hus m m med 25 deltagare. Man tittade även på vad som utfört längs järnvägen. MRO gör så gott man kan och m h a RAÅ-pengarna kan sådant ordnas. PE påpekade att den första kursen ordnas av Motala kommun – MHRF hjälper till med lärare m m.

TN ville ha svar från var och en om seminarier och saker man avsåg att visa upp. AS svarade att för **SÅF** är *avgifter* fortsatt aktuellt. Håkan Johansson fyllde på med att något som ryker, luktar och låter är bra att visa upp och frågor som *handens kunskap* och *maskinistutbildning* kan vara seminarieämnen.

RH svarade för **MRO** att *handens kunskap* finns det mycket mer att säga om och det kan väcka intresse.

JW hade en idé som ligger vid sidan av det kulturvårdande – **SSF** har *seglat med ungdomar* som har det svårt och kunde ha seminarium om och med någon sådan. Man kan dessutom visa knopar. AC fyllde på med ett seminarium om det *rörliga kulturarvet*.

KF framhöll att de europeiska luftfartsmyndigheter har delat upp sin hantering för *nyare och äldre flygplan*, vilket **EAA** skulle kunna ha seminarium om liksom frågan om att det *saknas flygplats i Stockholm*. Någon har Görings overall, vilken skulle kunna visas upp. Man skulle kunna ta dit en ballong eller åtminstone en ballongkorg.

SI framhöll att det som visas ska bullra – det drar folk. **SFF** skulle kunna visa Griffin-motor och någon annan en tändkulemotor. Ett seminarium kunde handla om att *museer är viktiga för besöksnäringen*, vilket kan framhållas genom att tjata, byggas ut med mer data och vittnesmål från turistfolk.

RIKSORGANISATIONSMÖTE 4 forts

RE berättade att **VHS** avser att sälja böcker och ha bilder om vagnar samt stå i 1800-talskläder. TN föreslog att ta dit en häst. RE svarade att det är problem med att ta dit en häst som ska stå stilla – det kan fungera om de kan köra. Man kan ha ett seminarium om den kunskap som finns om *vagnsrenoveringar*. GC höll med RE. Man kan dessutom göra något större av hur man underhåller äldre föremål, t ex en *kunskapsöverföringsdag*. Man tar med en vagn.

MB berättade att **MHRF** avser fortsätta med att ta med olika fordon varje dag, fortsätter med *baksätesdebatterna* och att man bör fortsätta med seminarier om *lagligt skydd för rörligt kulturarv*.

ASv berättade att han för **JHRF** skulle redogöra för andras idéer: att bygga ut rampen till en kaj och placera en båt invid denna och att ha "röstfiske" kring våra frågor från kajen i en båt med priser till deltagande allmänhet. Angående seminarier hade det framförts (delvis motstridiga) idéer om att koncentrera sig på en *transporthistorisk dag* med ett flertal seminarier under hela dagen och/eller att dela upp seminarierna i olika *temadagar för de olika transportlagen* – bildag, båt- dag o s v. Det som ska visas är vagnen.

LG berättade att **ArbetSam** tänker framhålla *arbetslivsmuseer som klassrum, turistfrågor och kunskapsöverföring*. Man skulle kunna ta med ballongmaskin och dela ut ballonger.

RP önskade spinna vidare på detta med olika temadagar: Man kan ha ett *stort gemensamt* seminarium, sedan specifika seminarier för varje *område* respektive *kollektivt och enskilt* bevarande. **BHRF** undersöker möjligheten att få dit båtar samt eventuellt att få KSS att lägga start och målgång för *Antikrundan* till Visby hamn. SIw påpekade att baksätesdebatterna var bra och att BHRF skulle kunna komplettera med *sittbrunndebatter*, ha en sittbrunn i montern, eventuellt i en färdig båt eller ett renoveringsobjekt för att visa vägen till färdig båt.

BB meddelade att han skulle kunna ställa upp på ett seminarium som behöver en tysktalande.

TN påpekade att man gjorde en broschyr förra året som framhöll tre frågor och föreslog att på nytt ha en sådan och fördela dessa frågor på tre seminariedagar: en *transporthistorisk dag*, en *turistdag* och en dag om *penngar*. Dessutom ska alla politiker lova att höja projektbidraget till arbetslivsmuseer till 10 MSEK! Han kan ta med en dykardräkt.

PE sammanfatta diskussionen kring seminarier: man har haft flera olika sorter, seminarierna i järnvägsvagnen var utan deltagande politiker, men dessa ska bjudas in för att komma. Övriga seminariebesökare är som-margäster på Gotland samt att folk från de transporthistoriska organisationerna lyssnar på varandras seminarier. Man ska prata i positiva termer för att få politiker-na att komma dit: Handens kunskap, turistfrågor och Spårburen 1/14

arbetslivsmuseer som klassrum är sådana seminarieämnen. Det kan vara smart att ta in någon som pratar om förhållanden i andra länder.

AS framhöll behov av att låsa in utställda föremål på kvällen. ASv påpekade att vagnen är en resurs för detta. HJ undrade när de tre frågorna ska fastställas? TN svarade att det kan ske i april. HJ framhöll att vilka jobb som kunskapsöverföring kommer att skapa är en klockren fråga ett valår – han skulle vilja ha förslag till frågor att ta ställning till. Han såg även turistfrågor och lagfäst kulturarvskydd för rörligt kulturarv som bra frågor. SI framhöll att turistnäringen är jobbskapande – man ska sträva mot att skapa upplevelsecentrum.

Övrigt kring Almedalen

TN framhöll behov av att enas om sätt att gå vidare. Han föreslog *Skype*-möten i fortsättningen. ASv påpekade att dessa hade haft problem med mer än fem deltagare och föreslog det telefonkonferenssystem som JHRF/MRO Almedalsgrupp (och JHRF) använder; detta har dock eventuellt krav på möten kvällstid och helger för att inte vara upptaget av andra. GC framhöll *Riksmöte* som ett alternativ – det ska klara upp till 100 samtidiga användare och fungerar via vanliga telefonsamtal med kod. TN undrade vilka som inte kan delta i möten dagtid? Två st hade svårigheter med detta. TN påpekade att lite tid för Almedalsfrågor finns vid riksorganisationsmötet i november, efter detta bör samarbetet hanteras via någon form av telefonmöten.

ASv meddelade att JHRF/MRO Almedalsgrupp hade delegerat till honom att ha kontakten med den transporthistoriska gruppen och att övriga inte vill få mejl om de gemensamma frågorna. **Beslutades** att alla meddelar Anders Svensson (JHRF) vilka som ska (fortsatt) vara med på mejllistan.

LG efterlyste en "Att göra"-lista. TN svarade att den innehåller att förankra (det gemensamma) Almedalsdeltagandet i organisationerna, fundera på de tre frågorna att driva m m.

Övriga frågor

KF undrade om övriga kände till *Transportstyrelsens utredning* om avgiftslättnader för kulturhistorisk verksamhet? Flera svarade att de hade fått denna.

MB berättade att MHRF är med på Elmia *Bilsport Performance & Custom Motor Show* på påsken varje år – tillsammans med Albinsson & Sjöberg tar man med historiska fordon. Ett tema är nyttofordon och det kan kopplas till arbetslivsmuseer. Hon föreslog att övriga organisationer kan fundera om det finns intresse att synas under helgen? KF undrade vilken kostnad det är? MB svarade att det troligen inte är någon kostnad för föreningar. Hon föreslog att ta kontakt om intresse finns och berättade att mässan har ca 80 000 besökare. LG föreslog att låta (samdistributions)broschyerna vara med där – alla kan vara klara till påsken. TN undrade om man kan göra något kring broschyrerna, t ex i en tidningsbil?

RIKSORGANISATIONSMÖTE 4 forts

ASv påpekade att **RAÄ** sänt ut en *enkät* till de som erhållit deras riksorganisationsstöd och framhöll att denna inte är alldeles enkel att besvara eftersom man frågar om riksorganisationernas kulturmiljöbevarande verksamhet, men denna pågår oftast inte inom själva riksorganisationen utan bland medlemmarna, enskilda eller organisationer. Att samla in information från medlemmarna är dessutom inte gjort på den dryga vecka man har på sig. TN framhöll att det är viktigt att det framkommer var medlemsorganisationerna gör för att synliggöra den ideella verksamheten.

RP hade kontaktat de ansvariga för **RAÄ höstmöte** (i Solna 2013-11-05—07) och undrat om man kunde man tala om det rörliga kulturarvet? De hade svarade att programmet redan var fastställt, men att man möjligen kunde komma i vår – de var intresserade av detta.

TN berättade att bakgrunden till *uppvaktningen av Kulturdepartementet* är en gemensam skrivelse om lagfäst skydd för det rörliga kulturarvet som undertecknats av alla ordföranden (utom från VHS) och sänts till Kulturdepartementet. Skrivelse har följts upp med en önskan om ett möte och det blir ett möte med tre personer från kulturarvsenheten 2013-10-01 och han undrade vilka som ska vara med på denna och möjligheten till ett uppföljningsmöte efter detta. PE hade funderat hur man gör denna uppvaktning bäst och påpekade att MHRF har förberett med en av baksädesdebatterna i Almedalen, där frågan om lagfäst skydd för rörligt kulturarv togs upp med tre riksdagspolitiker och ingen av dem var emot detta. Han har sedan tillsammans med tre riksdagspolitiker skrivit en debattartikel om detta som införts i ett antal motortidningar och upplever att man har stöd för detta av en del politiker. Vad gäller mötet räcker det att skicka två, möjligen tre personer – det är endast dessa som kan snacka. Varje organisation kan inte få framföra sin specifika frågor – dessa representanter ska inte representera sina organisationer utan hela organisationskollektivet. Han hade också funderat på vilken typ av personer ska skickas, en gubbe eller en ung tjej? Han föreslog att MB kan vara en av de uppvaktande, en annan kan vara den som kan prata om bakgrunden och det blir då RP samt en till som kan prata om hela området och hur stort det är, glädjen och nyttan med detta och det kan vara TN.

GC höll med om att det inte ska vara en stor och brokig skara utan några som är professionella, t ex någon som är rutinerad med departementsfrågor och föreslog Peter Ambjörnsson – det är viktigt att ”toppa laget” och göra skillnad för oss. Detaljspecifika frågor kommer senare. HJ underströk detta – SÅF hade diskuterat detta på sitt senaste styrelsemöte där det framhållits att det ska vara en liten vass grupp och inte stor trubbig – han stöder förslaget till grupp. MB undrade hur mycket tid uppvaktningen har på sig? LG svarade att en timme är avsatt. PE påpekade att den uppvaktande gruppen måste snacka ihop sig innan och plugga på frågorna innan. SI föreslog att varje område skriver ihop sina egna angelägna frågor. RH föreslog att de tre uppvaktande ska dela upp områdena sig och intervjua företrädare för de Spårburen 1/14

olika områdena om sina områden. GC påpekade att man redan gjort sin hemläxa och kommit fram till varför de olika områdena har olika kriterier. ASv berättade att JHRF och MRO efter en hel del arbete har skrivit en (tänkt) skrivelse till Kulturdepartementet som skickats till RP och TN Nilsson som underlag från järnvägsbevarandeområdet. **Beslutades** att utse MB, Erica Grann, TN och RP till uppvaktande grupp. MB framhöll att gruppen gärna bör ha ett (telefon)möte i slutet av veckan för att förbereda uppvaktningen.

STÄRKT LAGSKYDD FÖR DET RÖRLIGA KULTURARVET

I Sverige finns unika samlingar som beskriver industri- och samhälls framväxt och kulturarv. Vi vet att det finns mer än 1 450 arbetslivsmuseer och ett stort antal privatpersoner som hjälps åt att bevara, bruka och levandegöra kulturarvet. En övervägande del av detta arbete sker ideellt, och ofta i föreningsform. En viktig del av detta kulturarv är kommunikationshistoria, det rörliga kulturarvet. Vi representanter för Arbetslivsmuseernas Centrala Organisationer och för det rörliga kulturarvets riksorganisationer vädjar med denna skrivelse till Sveriges regering om ett stärkt lagskydd för det rörliga kulturarvet.

Vi är medvetna om att regeringen på olika sätt vill värna detta kulturarv. Samtidigt ser vi att gällande lagstiftning och verksamhetsinstruktioner inte möjliggör eller kraftigt kringskär för myndigheter att uppfylla denna vilja. Följden är att vi inom samtliga transportmedelsområden – historiska fordon, ångfartyg, segelfartyg, fritidsbåtar, museijärnvägar och veteranflyg – har sett ett växande hot mot detta kulturarv i ett regelsystem, som löser problem skapade av modern teknik, men samtidigt vållar skada på våra bärare av äldre teknik. I vår analys kan detta läge återföras till skrivningarna i Kungl. Maj:ts proposition 161 år 1960 (sid 44): ”... ting, som varit eller är avsedda för rörligt bruk, uppenbarligen icke bör hemfalla under lagen.” Detta undantag avseende transportmedel har inte hävts i senare lagstiftning, varför myndigheter saknar lagrum med vilka de kan uppfylla regeringens visade vilja att värna om det rörliga kulturarvet.

Hänsyn till kulturarvsdimensionen behöver inte stå i motsatsställning till kraven på säkerhet och miljö. Frågeställningarna kan variera för de olika transportslagen, men problemen är gemensamma, nämligen bristande ekonomiska resurser och myndigheternas regelverk. Då det ligger i sakens natur att brukande och bevarande av detta kulturarv sker på ett traditionellt och mindre tidsenligt sätt, bevaras och levandegörs den absoluta huvuddelen av detta kulturarv med egna arbetsinsatser och pengar av rent ideella, icke vinstdrivande eller privata krafter. Samtidigt hindrar det statliga regelverket ett mer än marginellt hänsynstagande till dessa omständigheter.

STÄRKT LAGSKYDD ... RÖRLIGA ... forts

Av dessa skäl vädja vi – Arbetslivsmuseernas Centrala Organisationer och det rörliga kulturarvets riksorganisationer – om att regeringen måtte:

1. genomföra en lagöversyn inom kulturarvsområdet med syftet att inbegripa det rörliga kulturarvet i kulturarvslagstiftningen
2. fastställa kvalifikationsregler (ålder, senaste produktionsår eller andra kvalifikationer) för detta kulturarv som är specifika för de olika transportmedelsslagen i samråd med representanter för Arbetslivsmuseernas Centrala Organisationer

Anders Lind, ordf ArbetSam	Rutger Palmstierna, ordf BHRF	Peter Edqvist, ordf MHRF
Ragnar Hellborg, ordf MRO	Stieg Ingvarsson, ordf SFF	Joel Wetterberg, ordf SSF
Kjell Nordeman, ordf SÅF	Jonas Svartlok, ordf JHRF	Curt Sandberg ordf EAA Sverige

I Sverige finns unika samlingar som beskriver industrisamhällets framväxt och kulturarv. Vi vet att det finns mer än 1 450 arbetslivsmuseer och ett stort antal privatpersoner som hjälps åt att bevara, bruka och levandegöra kulturarvet. En övervägande del av detta arbete sker ideellt.

Organisation	Medlemmar	Personer
Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd, ArbetSam	459 museer	15 000
Båthistoriska Riksförbundet, BHRF	16 föreningar	18 000
Experimental Aircraft Association, Sverige, EAA	250 flygplan	1 600
Järnvägshistoriska Riksförbundet, JHRF	35 föreningar	15 000
Motorhistoriska Riksförbundet, MHRF	171 föreningar	94 000
Museibanornas riksorganisation, MRO	21 föreningar	15 000
Svensk Flyghistorisk Förening, SFF	15 föreningar	5 800
Sveriges Segelfartygsförening, SSF	67 medlemsfartyg	7 500
Sveriges Ångbåtsförening, SÅF	300 ångbåtar	15 000
Total		186 900

(Skrivelse till kulturministern 2013-06-19)

UPPVAKTNING AV KULTURDEPARTEMENTET

Från Kulturdepartementet deltog

Leif Grundberg, enhetschef
Fredrik Linder, lagstiftning och RAÄ som ansvarsområde
Eva Stengård, arbetslivsmuseer som ansvarsområde
Emmy Widen, civilsamhället som ansvarsområde

Från det rörliga kulturarvet deltog

Malin Blomquist, MHRF
Erika Grann, ArbetSam
Torsten Nilsson, Arbetets museum
Rutger Palmstierna, BHRF

Inledning

Mötet, som ägde rum 2013-10-01, inleddes med en presentation av deltagarna. Som första punkt gjorde Torsten Nilsson en introduktion till mötet: Våra gemensamma möten mellan alla organisationer, deltagande i Almedalen och den gemensamma skrivelsen till Kulturdepartementet.

- Arbetslivsmuseerna har medvind:
- Aldrig förr har det byggts så många vattenhjul som nu
- Vi bygger järnväg som aldrig förr
- Fartyg renoveras
- Flygplan restaureras
- Många engagerar sig i ideellt arbete

Trenden är levande historia, Lapphyttan har snart lärt sig smälta malm. Event, temadagar, mjölnardagar, flyguppvisningar, maskindagar, tidsresor, seglingar m m.

Arbetets museum har fått ett treårigt uppdrag att bygga upp ett kunskapscentrum för arbetslivsmuseer

Många miljoner besöker arbetslivsmuseer och event varje år. Statistikfrågan, från och med våren 2014 kommer arbetslivsmuseerna med all sannolikhet med i den offentliga museistatistiken.

RAÄ:s bidrag till nationella ideella föreningar är oerhört viktigt, detta skapar utrymme för föreningsarbete och samarbeten. På detta sätt har de 10 centrala organisationer hittat varandra och börjat samarbeta.

Arbetslivsmuseernas Centrala Organisationer (ACO). Vi träffas regelbundet 2 ggr/år, mötena sker på ordförandenivå.

Några molntussar finns dock:

- Bland museerna finns en oro inför framtiden om rekrytering till ideell verksamhet. Forskningsansökan om detta
- Vårt förhållande till Transportstyrelsen, dagens regler möter gårdagens tekniska system
- Ett svagt skydd av det rörliga kulturarvet. Nutidens regler kolliderar med vår ambition att bevara originalföremål och samtidigt kunna bruka dem

Presentation

Efter detta gjorde Malin Blomquist och Rutger Palmstierna den presentation som alla organisationer hjälpt till med att skapa och som Rutger Palmstierna höll i

UPPVAKTNING AV KULTURDEP. forts

Almedalen – se artikeln **JHRF OCH MRO I ALMEDALEN** nedan.

Hur går vi vidare och departementets reaktioner

Efter detta tog Erika Grann vid för att fråga hur departementet ser på dessa frågor, om det är något som de arbetar med och undersöka hur vi kan gå vidare.

Fredrik Linder inledde med att ta upp vår tidigare skrivelse från 2012, Civilsamhällets organisationer måste stärkas, se Spårburen 5/12. I denna skrivelse tog vi upp tre punkter:

- Civilsamhället måste behandlas med respekt och stärkas i sin dialog med statliga institutioner.
- Arbetslivsmuseerna måste bli naturliga remissinstanser i frågor som påverkar deras verksamhet.
- Transportstyrelsens avgifter till transporthistoriska museer måste anpassas till nivåer som de ideella organisationerna kan hantera.

Med tanke på de senaste årens utveckling, att RAÄ utökade sitt stöd till de ideella organisationerna, att organisationerna deltar i remissarbete och att Transportstyrelsens avgifter kraftigt reducerats för många trafikslag berömde han oss för ett bra arbete och påpekade samtidigt att man från olika departement och myndigheter arbetat i just den riktningen som skrivelsens punkter tog upp.

Leif Grundberg framhöll den satsning regeringen gör på arbetslivsmuseerna genom det nya stödet om en miljon kr/år i tre år tilldelas Arbetets Museum. Stödet är tänkt att stötta bl a kunskapsöverföring och pedagogiska projekt hos arbetslivsmuseerna och man menade att detta visar hur viktigt regeringen anser vårt arbete vara.

I Sverige har vi en restriktiv hållning till byggnadsminnen och det är bara cirka 4 000 byggnader som är klassade som byggnadsminnen, det som lite slarvigt kallas att de är K-märkta. Med tanke på detta är man från departementets sida tveksam till att lagstiftning skulle vara en lösning på hur det rörliga kulturarvet skall skyddas. Man har i samarbete med RAÄ undersökt om lösa inventarier/inredning i ett byggnadsminne skulle kunna skyddas men efter långt utredande kommit fram till att detta inte är en bra lösning. Man hänvisade i stället till att Statens Maritima Museer arbetar med en frivillig K-märkning av fartyg och fritidsbåtar och att Sveriges järnvägmuseum i samarbete med MRO och JHRF tagit fram en nationell bevarandeplan för järnvägsfordon.

Frågorna är så komplexa att man menade att det är svårt att lagstifta om dem. Istället för lagskydd för det rörliga kulturarvet såg man en hel rad med vägar och styrmedel för att lösa våra bekymmer. Ord som dök upp var att arbeta med ”generellt skydd” och ”praxis” (t ex 30-årsregeln). Man framhöll att ”det är viktigt att fortsätta dialogen med berörda myndigheter” och arbe-

ta vidare med problemställningarna genom den infrastrukturen. Från kulturdepartementets sida tar man med sig en medvetenhet om frågorna i kontakten med andra berörda departement.

”Lagar är inte vägen framåt”.

Men man betonade också att detta är viktiga frågor. ”Det stora är att ni kommer tillsammans, det är så värdefullt”. Leif Grundberg tackade för den sammanställning som vi lämnade över (utskrift av Malin Blomquists och Rutger Palmstiernas presentationer).

”Hoppas att ni känner att det går åt rätt håll”.

Reflektioner efteråt

Rutger Palmstierna menar att mötet med en vänlig tolkning kan kallas ”ett fall framåt”: ingen lagstiftning, K-märkning räcker och tala med RAÄ som fått i uppdrag att se över hur kulturarvsföremål kan skyddas. Deras kommentarer om K-märkning är egentligen motsägelsefulla och visar att de inte är insatta i problematiken. När jag pekade på bristen på kulturarvsdimension i de transportpolitiska målen sade de att det också finns kulturpolitiska mål. Vad vi kan göra direkt är att ta dem på orden:

- gemensamt ta kontakt med RAÄ för att undersöka vad det är de håller på med,
- sätta oss in i de kulturpolitiska målen.
- därefter kontakta våra respektive intresserade riksdagsledamöter för att redogöra för läget och våra önskemål

Det är uppenbart att Kulturdepartementet inte vill ta fram någon lag eller annan liknande ordning, men de skäl man har mot detta framkom inte med någon tydlighet (d v s. jag minns inte att man anförde annat än tveksamhet om den vägen, och ställde inga frågor om våra tankar). Är det på det viset kan vi väl göra jobbet åt dem: våra organisationer besitter nog gemensamt ett antal kvalificerade jurister som skulle kunna göra jobbet: på sjösidan finns exempelvis professor Hugo Tibergh och advokaten P G Traung, och jag är övertygad om att det finns lika kvalificerade och erfarna jurister inom alla våra organisationers områden som skulle vara beredda att hjälpa till. Och ordförande för ett sådant juristutskott skulle väl en järnvägare med lång erfarenhet av området vara: Riksdagens förre talman Björn von Sydow. Låt oss suga på den karamellen och se om den kan bli något när vi ses i november. (*Torsten Nilsson 2013-10-04*)

RIKSORGANISATIONSMÖTE 5

Plats: MHRF kansli, Anderstorpsvägen 16, Solna

Tid: 2013-11-27 kl 13 – 16

Närvarande: Malin Blomquist (MB), kanslisekreterare MHRF, Pelle Brandt (PB), sekreterare BHRF, Anders Carlsson (AC), kassör SSF, Gunnar Carlsson (GC), styrelsemedlem BHRF, Peter Edqvist (PE), ordförande MHRF, Rolf Eriksson (RE), styrelsemedlem VHS,

RIKSORGANISATIONSMÖTE 5 forts

Kjell Franzén (KF), EAA Sverige, Lovisa A Grentzelius (LG), samordnare ArbetSam, Ragnar Hellborg (RH), ordförande MRO, Stieg Ingvarsson (SI), ordförande SFF, Håkan Johansson (HJ), vice ordförande SÅF, Sven Jönsson (SJ), styrelsemedlem BHRF (m m), Anders Lind, ordförande ArbetSam (AL), Torsten Nilsson (TN), intendent Arbetets museum/ArbetSam, Rutger Palmstierna (RP), ordförande BHRF, Åke Paulsson (ÅP), kassör MRO, Anders Svenson (AS), kassör SÅF, Anders Svensson (ASv), styrelsemedlem JHRF, Catrine Wallheim (CW), vikarierande kansli-sekreterare MHRF, Joel Wetterberg (JW), ordförande SSF.

Deltagande organisationer: Arbetlivsmuseernas Samarbetsråd, ArbetSam, Båthistoriska Riksförbundet, BHRF, Experimental Aircraft Association (Sverige), EAA, Järnvägshistoriska Riksförbundet, JHRF, Motorhistoriska Riksförbundet, MHRF, Museibanornas Riksorganisation, MRO, Svensk Flyghistorisk Förening, SFF, Sveriges Segelfartygsförening, SSF, Sveriges Ångbåtsförening, SÅF, Vagnshistoriska Sällskapet, VHS.

Anteckningar:

TN hälsade välkommen följt av att han påpekade att gruppen senast träffades i Norrköping där Staffan Söderberg gav positiva nyheter – han återkommer till detta –, ett förslag till lagfäst kulturarvsskydd för rörliga kulturarv presenterades – detta återkommer också –, Ida Wedin berättade om sin utredning om en kunskapsbank – han återkommer till frågan om ett kunskapscentrum och vad ni vill ha ut av detta – samt K-RUT-avdraget, som tas upp under övriga frågor. Angående det lagfästa kulturarvsskyddet har det tagits kontakt med Kulturdepartementet, skrivits och skickats en skrivelse samt varit uppe som seminarium i Almedalsveckan – allt detta är gjort. Därefter presenterade sig deltagarna och berättade vilken organisation man kom från, se deltagarförteckningen ovan.

Almedalen

TN önskade stämma av läget och höra om organisationerna avsåg delta eller inte. Det visade sig att ArbetSam, BHRF, JHRF, MHRF, MRO, SFF och SÅF bestämt sig för att vara med, att EAA inte bestämt sig samt att VHS var positiva till deltagande men vill ha mer information.

HJ påpekade att de flesta dagarna innan fick mejl från Region Gotland med kartor över 2014 års platser och TN visade denna. HJ påpekade att 2013 stod ett antal av riksorganisationerna på ett utrymme utanför kartan, nu är det plats 620 och 621-623 som motsvarar den tänkta gemensamma platsen, men han var orolig för om utrymmet räcker. AS påpekade att den gemensamma platsen skulle gå ända fram till muren. ASv berättade att han 2013-11-26 pratat med Anita Klingvall om platsen och hon var medveten om riksorganisationernas önskemål om en gemensam plats och att denna skulle omfatta området ända fram till muren – hon hade påpe-

kat att kartan var under ständig utveckling. MB påpekade att MHRF har ansökt om plats 618. HJ framhöll att man måste bli klara med vilka som ska vara med och vilket utrymme som då behövs. TN påpekade att det mer handlade om att utgå från det utrymme som finns och göra något med det. PE påpekade att när utrymmet stegades ut på plats verkade MHRFs bilar rymmas. Hon hade också lovat utrymmet för 4 000,-/dag.

PB föreslog att söka platsen gemensamt (via "ACO"). HJ svarade att det tyckte vi också, men inte Region Gotland. AS berättade att SÅF (m fl) redan ansökt om platsen. KF påpekade att det ska lämnas in ansökan till Polisen och kommunen. ASv korrigerade att den ansökan går via Polisen till kommunen. Han framhöll också att Anders "Ante" Svensson inte står till förfogande för kontakter med Region Gotland – han har fullt upp med GHJ banförlängningsprojekt – men kan tänka sig hjälpa till på plats under själva Almedalsveckan. TN föreslog att låta HJ sköta kontakterna med regionen. PE påpekade att man också disponerar plats 618 att använda om den behövs. AS framhöll att den måste vara avbokad före 2013-12-06 om den inte ska användas. TN konstaterade att gruppen alltså måste vara klara med platsbehovet inför 2013-12-06. **Uppdrogs** åt HJ att kontakta Region Gotland om platsen (motsvarande 620-623) och dess storlek inför detta datum. AS påpekade att det vid förra mötet togs upp frågan om en handkassa för att komma igång. **Beslutades** att varje organisation skulle bidra med 1 000,- (efter fakturering). TN påpekade att efter att information om platsen kommit fram kan gruppen prata om vad som ska vara på denna. ASv föreslog att ha fortsatta telefonmöten om Almedalsdeltagandet. Dessutom behöver VHS och EAA få fram besked om deltagande (eller ej).

Stärkt skydd för rörligt kulturarv

TN inledde med en uppvaktning av Kulturdepartementet genomfördes 2013-10-01 med deltagande enligt tidigare beslut (jfr artikeln **UPPVAKTNING AV KULTURDEPARTEMENTET** ovan; red anm). Dock fick man inte träffa ministern, men väl ett antal tjänstemän. RP fortsatte med att gruppen hade föredragning enligt den uppdelning som tidigare överenskommit. Tjänstemännen talade mycket om civilsamhället, de ansåg inte lagstiftning lämplig p g a att man ser det rörliga kulturarvet som lösöre och har kommit fram att detta skulle bli alldeles för komplicerat att kulturarvsskydda. Däremot föreslog man att ta kontakt med RAÄ, som håller på något som hade beröring med de transporthistoriska riksorganisationernas frågor. Han påpekade att detta är en springande punkt i 1960-talets lag där man också talade om lösöre, där rörliga föremål för statiska ändamål dock tas med. Detta bör tas upp med Kulturdepartementets Fredrik Linder vid tillfälle. Han har tagit upp frågan med en jurist verksam i BHRF och samma grupp bör ta en första kontakt med RAÄ, men med en djupare kunskap om lösöre kontra transportmedel, eftersom det nog går tillbaka till en äldre hantering av dessa frågor – man kan kanske arbeta vidare med inriktning på transportmedel.

RIKSORGANISATIONSMÖTE 5 forts

PE framhöll att detta är ett långsiktigt arbete, under kanske 5—6 år. Det som ska uppnås är att myndigheterna inte ska hitta på en massa sattyg och vid utsändandet av remisser ska det finnas med att tänka på det rörliga kulturarvet och kolla påverkan på detta – en ingång till RAÄ bör vara att detta kulturarv ska värnas mot (andra) myndigheter. MHRF är med i FIVA, som fört diskussioner med UNESCO och blivit väl mottagna av dessa och FIVA blir troligen godkänd som NGO i UNESCO. Samma problemställning om rörligt kulturarv kommer med där. Detta är en bra start vid samtal med RAÄ. TN framhöll att de inte är intresserade av utökad av lagstiftning – det som gruppen vill uppnå är att parera galenskaper. Han undrade när och med vilka närvarande man ska träffa RAÄ – kan det ske i samband med Museidagarna? RP föreslog att den lilla gruppen träffar RAÄ i december/januari. PE berättade att han har skrivit en debattartikel tillsammans med tre riksdagsmän om lagstiftning för rörligt kulturarv – dessa riksdagsmän tycker att det behövs. RP berättade att BHRF har ett möte med Edward Riedl i riksdagens båt-nätverk.

PB såg ett gyllene tillfälle att prata om dessa frågor nu när det är flera närvarande. ASv berättade att riksantikvarien är positiv till det rörliga kulturarvet och lättpratad. PE meddelade att MHRF kommer att ställa frågor inför valet och samla in och publicera svaren och han uppmana andra organisationer att ställa motsvarande frågor. RP berättade att MHRF är inblandad i Båtmässan och att man fått kulturministern att inviga den klassiska båtdelen. Man hänvisar till k-märkn av båtar, men den omfattar endast 80 av 30 000 fritidsbåtar, och är därför fullständigt meningslös. GC föreslog att försöka få till diskussioner med politiker angående arbetsmarknadsfrågor på Båtmässan. Man tar även med den stora gruppens frågor i detta. TN föreslog att kontakta riksantikvarien om ett möte under perioden december—februari, med deltagande av samma grupp som uppvaktade kulturdepartementet – detta **beslutades**.

Transportstyrelsen avgifter och regler

TN undrade angående den information som Staffan Söderberg lämnade på förra mötet (se Spårburen 3/13; red anm) om det reagerats på detta och om det kommit några nya regler. AS svarade att svaveldirektivet är en ny regel från 2015 som handlar om utsläpp. SÅF har tagit upp frågan med Transportstyrelsen om vad det innebär för de som eldar med kol och ved och de har återkommit med svar att det utgår endast från bränslets svavelinnehåll och endast avser flytande bränsle, således ej kol eller ved. Detta mäts inte i fasta bränslen. För de som kör med olja gäller det att välja rätt olja. Man har även tagit upp frågan med avgifter och de skulle återkomma angående detta, men har inte återkommit. Ångbåtarna har nu en avgift om 1 400,- per timme och den försvinner först 2015. Avgiften vid vägning m m är ordinarie pris. Fakturorna överklagades, eftersom man missat att markera undantag för traditionsfartyg, och får en kreditnota och en ny faktura på 5 000—10 000,-.

AC berättade att sådana fakturor även sänts till segelfartygen.

AS fortsatte med att en ny utredning ska pågå i fyra år och till denna har SÅF bjudits in. Fartygsinspektionen i Göteborg ska utreda, och kanske ändra däckstabilitetsreglerna. SSF är även med i denna utredning. PE påpekade att även vägfordon var med i underlag till Staffan Söderbergs utredning, men brydde sig inte om dessa, och detta har MHRF tagit upp med Transportstyrelsens GD Staffan Widlert. KF påpekade att om det rörliga kulturarvet slipper betala får någon annan betala. RP framhöll att därför bör man ta fram principen om att om ideellt arbete drabbas bör Transportstyrelsens finansiering av tillsyn och tillstånd för detta arbete tas från anslag. PE påpekade att det dessutom finns fullständigt onödiga uppgifter att betala avgift för. TN framhöll att det är viktigt att framhålla civilsamhället och ideellt arbete vid dessa kontakter. RH framhöll att i budgetpropositionen och Transportstyrelsens regleringsbrev skriver regeringen att man ska vara varsam med kulturarvet – men Transportstyrelsen får inga pengar...

KF påpekade att frihet att flyga över gränser har bara de med fullt tillstånd, men andra behöver söka tillstånd för varje tillfälle. Man fick detta i olika länder och behövde betala 2 000,- för detta – han tittade i taxan för 2014 och då kostar det 6 000,-! I ett antal länder har man bilaterala avtal om detta och han undrade om man inte kunde ha detta även i Sverige, men då vill Transportstyrelsen ha 1 400,- per timme för detta arbete... RP tyckte att detta borde vara en fråga om fri rörlighet mellan länderna. KF svarade att de som redan har varit inne i EU-systemet slipper detta. TN undrade om något behöver göras? AS svarade att SÅF (m fl) ska vara med i båtutredningen och bilda en referensgrupp till denna. RH svarade att man bör agera mot Näringsdepartementet om att de bör skjuta till pengar så att man kan följa intentionerna i regleringsbrevet och budgetpropositionen. TN undrade om man bör bjuda in Staffan Söderberg till nästa riksorganisationsmöte? RH svarade att inte är honom man ska bjuda in eftersom han byter arbetsuppgifter (inom Transportstyrelsen). TN föreslog ett möte i Norrköping nästa gång om ca ett halvår med inbjudan även till Transportstyrelsen. Detta förfarande **beslutades**.

Uppföljning av Ida Wedins rapport

TN meddelade att något har hänt: Arbetets museum fick i somras ett telefonsamtal från Kulturdepartementet om att man skulle få anslag för ett treårigt Kunskapscentrum för att stötta arbetslivsmuseerna. Man har därför rekryterat Kjell Nordeman, som ska syssla med detta på heltid från 2014-01-01 och man ska (bl a) leverera fyra tvådagarsutbildningar om museijobbet (Museiskolan). Det ska även bli fyra utbildningstillfällen om tekniskt kulturarv och man vill ha förslag. Ett förslag är att tillsammans med textilmuseer ha ett blås-tällsmöte om att få material till textilmaskiner och att då bjuda in museer och företag som jobbar med äldre maskinutrustning. Dessa utbildningar ska vara i princip kostnadsfria. Det blir även möten om vattenmaskiner.

RIKSORGANISATIONSMÖTE 5 forts

Han undrade vilka problem som finns ute bland föreningarna och museerna och hur man kan hjälpa till med dessa? GC undrade om inte varje organisation borde skriva ner vilken kunskap man behöver hjälp med? T ex stora saker man står inför. Organisationerna har olika behov. Man bör även dokumentera det som redan görs och var det finns kunskap. TN svarade att man kommer att ha en databas över leverantörer och diskuterar med RAÄ om att titta på bidragen och vad som leder till kunskap och hur denna hanteras vidare. Ett krav kan vara att för att få bidrag ska man offentliggöra material från detta projekt, genom att skriva en rapport om arbeten, material m m.

PE såg beröringspunkter med den utbildning som MHRF har initierat i Motala kring lackering m m. GC exemplifierade med att renovering av dynor är samma sak för olika fordon. SJ såg behov av resurser för att hjälpa till med dokumentationen – attityden i dessa kretsar är ofta att jobba praktiskt kan man, men skriva får någon annan göra. TN framhöll hjälpen med att dokumentera med Wikipedia m m. RH berättade att MRO m h a RAÄ-pengarna har anordnat seminarier – för några månader sedan anordnades ett renoveringsseminarium i Västervik som började med att man tittade på renoveringsåtgärder längs linjen, sedan i lokstallet och därefter fortsatte man i en möteslokal med diverse föredrag – han tyckte att detta hade varit väl använda pengar. TN föreslog att bjuda in de andra riksorganisationerna när man har årsmöten m m. GC föreslog att mejla ut information när man har man utbildningar och seminarier på gång. HJ föreslog att lägga upp en hemsida där man kan fylla på med arrangemang. TN framhöll att kunskapscentret inte kan rädda organisationerna från alla utmaningar man har, men få reda på var det finns möjliga lösningar. AL påpekade att tanken var att få 3,5 MSEK/år, men det blev 1 MSEK/år. Tanken var att köpa in resurser, men det går inte med dessa mindre medel. GC påpekade att det inte ens alltid behövs köpas in tjänsterna från denna grupp. AL svarade att man tänkte sig längre åtaganden, men det kan också gå att genomföra enligt GC:s förslag.

Rapport från organisationerna

AS berättade att **SÅF** har haft ett möte i Eskilstuna om ångpannor som var välbesökt – 80 st var anmälda. HJ fyllde på att man har startat en ångmaskinistutbildning för maskiner med effekt upp till 75 W i Ludvika. AS fortsatte med att man har varit på möte i Finland och har inlett samarbete med motsvarande organisation där och i Norge och Danmark. Man har utbytt erfarenheter om myndighetsarbete – myndigheterna i de olika länderna har otroligt olika syn på samma saker. Detta var andra mötet och det blir ett tredje möte i vår.

AL berättade att det stora jobbet för **ArbetSam** är katalogen med 400 museer – det är ett jättejobb om hålla ihop detta. Dessutom tillkommer Museimässan, en utomhusmässa under Norrköpings kulturnatt samt att hjälpa till med Arbetets museums kunskapscentrum via museinätverket. LG fyllde på med att det dessutom blir Spårburen 1/14

museidagar inkl studiebesök. AL framhöll att riksantikvarien inviger dessa museidagar.

RP framhöll att för **BHRF** är lagskyddet av det rörliga kulturarvet den viktigaste frågan – man har kontakter med riksdagsmän och två seminarier på Båtmässan i Älvsjö 2014-03-01—08 om lagskydd och kunskapsuppbyggnad. Man arbetar även med hanterandet av övergivna båtar.

MB berättade att **MHRF** håller på med evenemangskalendern, håller på att ta fram en ny grafisk profil samt lanserar *Svenskt Motorhistoriskt Arkiv* i januari – man håller på att lokalisera spännande samlingar m h a en arkivkommitté. Arkivet ska förvaras på *Centrum för Näringslivshistorias* avdelning för privata arkiv. Man ska medverka på en Elmiamässa 2014-04-18—21 (påskan) och där ordna en historisk hall tillsammans med Albinsson & Sjöberg med tema nyttofordon – man vill gärna att alla organisationer ska skicka sina broschyrer till en monter kring rörligt kulturarv. KF undrade om de blir någon kostnad för detta? MB svarade att det blir det inte. PE fortsatte med att angående FIVA så har det i denna organisation startats ett arbete om att hitta rätt nomenklatur kring historiska fordon – 30 år och äldre – i hela världen. Det handlar även om att hitta rätt tolkning av andra ord, t ex renovering, reparation, bevarande, kopia, replika m fl. Han påpekade att inspel från andra är intressant.

KF framhöll att **EAA** har deltagit i ett flyguppvisningsseminarium – flera av de deltagande planen i uppvisningar är veteraner. Man har även internationellt arbete i en internationell organisation. Föreningen ordnar även kurser, t ex om duk och trä. Föreningen måste bredda intresseområdet: tidigare har det handlat om att hjälpa till med hantverket samt har haft tillsyn delegerad från Transportstyrelsen efter bygge eller renovering, men har sedan släppt dem. Man vill fortsätta att tillvarata deras intressen även om planen inte renoveras just nu. Detta kommer att kräva mycket resurser, varför man försöker att nå de 699 plan som ej med nu. Man arbetar även med att få tillstånd bilaterala avtal för att planen inte ska bli instängda i Sverige.

SI berättade att **SFF** utrett ett civilt luftfartsmuseum i tre år – Trafikverket har fått i uppdrag att utreda detta och ska vara klar i mars. Det finns luftfartssamlingar i Arlanda. Kulturdepartementet är inte intresserade och ett förslag till museum sprack p g a krav på extern finansiering. Luftfartsverket har lämnat över samlingarna till Trafikverket och 2013-11-22 kom ett pressmeddelande om att Trafikverket tar över ansvaret för samlingarnas bevarande och tillgängliggörande, dock m h a extern finansiering. Detta är ett dåligt exempel på hantering av civilflygsamlingar – flera andra länder har sådana museer. TN såg i detta en gemensam fråga med MHRF och järnvägssektorn. SI fortsatte med att DC3:an *Daisy* har blivit utslängd från Bromma flygplats. Även för besättningar och mekaniker ökar medelåldern, så även där behövs kunskapsöverföring – de som ska ägna sig åt detta behöver dock vara certifierade. KF förtydligade med att flygbevarandet har tre

RIKSORGANISATIONSMÖTE 5 forts

spår: ex militära plan, DC3(:or) och privata småplan – var och en av dessa tre arbetar för sig själva.

RH berättade från **MRO** att man i relationerna med Transportstyrelsen har kommit rätt långt med avgifter och därför nu fortsätter med regelverket, som är anpassat för dagens järnväg, som är mycket annorlunda jämfört med museibanorna. Man avser att i stället skriva ett för museibanorna relevant regelverk. Pengar från RAÄ har även använts till säkerhetsseminarier, vilket arrangeras för fjärde gången i januari 2014 med deltagande av samtliga säkerhetschefer och tar upp frågor kring säkerheten vid banorna. Man har utsett en medarbetare att bilda en tjejgrupp för att få in kvinnor i säkerhetsarbetet, ca 4–5 st har anslutit sig och avser att få fram verksamhet för dessa. Det finns även en grupp för att skriva en ny säkerhetsordning eftersom den gamla har blivit just det – gruppen har åstadkommit en mycket modernare med bl a bättre disposition.

SJ berättade att han gör en sammanställning över ångbåtar i trafik – *Ångbåtstidtabell* – i *Stiftelsen Skärgårdsbåtens* regi.

ASv informerade om några **JHRF**-frågor: Förbundet har under året blivit av Transportstyrelsen godkänd utbildningsorganisation (för lokförare enligt EUs lokförardirektiv), vilket kommer att såväl minska medlemsföreningarnas kostnader för avgifter till Transportstyrelsen som underlätta för tjänstgörande i flera föreningsars verksamhet, håller på och utreder möjligheten att ha ett för medlemmarna gemensamt trafikillstånd (till JHRF från Transportstyrelsen) för trafik på statens spår samt har, inspirerade av MRO, nyligen genomfört ett första säkerhetsseminarium i Nässjö med tjugo deltagare.

JW berättade om **SSF** att arbetet med Transportstyrelsen klingat av och i stället önskar identifiera vad övriga medlemmar vill att föreningen ska jobba med, t ex ett starkare lagstöd. Utbildning m m är också aktuellt. Dessutom ska arbetet med tidskriften *Fördevind* utvärderas.

GC berättade att **VHS** bygger om sin grafiska profil, ska lägga in information på Wikipedia, ska arrangera en kurs för tapetserare av dynor m m. Man listar också vagnmakare genom tiderna och ska ha en årsmötesresa i senare delen av april. TN framhöll att VHS blivit berömda på Wikipedia.

TN sammanfattade att det tydligen finns mycket att göra inom organisationerna och tyckte att man ska vara glada för det! ArbetSam ska genomföra söka-pengar-workshops i januari—februari om projektfinansiering – man ska gärna ha med sig ett eget projekt. SI undrade om kravet på att projekt ska vara klart i januari för att få bidrag. TN m fl svarade att detta gäller RAÄ centralorganisationsbidrag, som inte har någon koppling till projekt – det är ett rent organisationsstöd. RAÄ arbetslivsmuseibidrag, som däremot är projektbidrag, ska inte ha ansökningarna inne förrän senare på våren. Spårbyuren 1/14

Remiss angående förordningen om statsbidrag till centralorganisationer

TN berättade att Kulturdepartementet och RAÄ vill skapa en förordning och uppmanande organisationerna att svara på remissen. LG påpekade att detta var sista dagen för att sända in remissvar. AL påpekade att ArbetSam har synpunkter på att auktoriserad eller godkänd revisor krävs (för större bidrag) – det blir en kostnad för organisationerna. Annars har man tillstyrkt förordningen för att den ger långsiktighet. PB kände inte igen denna remiss och undrade hur den skickats? AL svarade att det ändå är för sent nu. RH påpekade att MRO berömmar detta initiativ för att stödet då blir långsiktigt. Man har dock klagat på krav på borgen samt kravet på godkänd eller auktoriserad revisor. TN påpekade att RAÄ tar civilsamhället på största allvar och att man ska ta upp detta. JW kunde inte heller erinra sig att SSF fått detta?! Flera andra svarade att de har fått remissen, men den har sänts ut per brev. PE påpekade att flera kan ha missats. AL påpekade att om det behövs kan man ta upp detta med andra. PB efterlyste att alla gärna informerar om remisser man får till de andra organisationerna. Flera framhöll att detta var en bra idé.

Samdistribution

ASv inledde med att samdistributionen av broschyrer omfattar fyra rikstäckande broschyrer utgivna av fyra olika organisationer. Syftet är att minska distributionskostnaderna, utnyttjande faktumet att med stigande vikt minskar kostnaden per kilo. Den startade 1998, sköts fysiskt (sedan ett antal år) av företaget *Turistbyråshopen Isberg AB* och administreras av hans enskilda firma *JärnvägsInfo-Förlaget (JInF)*. Samdistributionen hanterar spridning av de samverkande broschyrerna till turistbyråer, media, museer men även internt (till broschyrdeltagarna) samt också med referens- och ”500”-utskick. Turistbyråerna beställer önskat antal, broschyrdeltagarna får ett antal enligt överenskommelse men även enskilda kan beställa broschyrer, bl a via JInFs hemsida. Detta ledde under 2013 till beställningar från:

- 228 turistbyråer
- 4 STF vandrarhem
- 4 museer (etablerade d:o)
- 85 butiker och vägkrogar (*Smultronställen*)
- 44 övriga
- 201 enskilda
- 482 + 43 kompletteringar (från någon av ovanstående)

Detta har sammanlagt inneburit följande antal under 2013 hanterade broschyrer:

- 40 537 Tågsommar
- 7 930 Motorhistoriska evenemangskalendrar
- 12 058 Ångbåtstidtabell
- 34 902 Arbetsamma museer
- Tillsammans 95 427 broschyrer vägande över 10,5 ton!

RIKSORGANISATIONSMÖTE 5 forts

”500”-utskicket har fått sitt namn från gränsen för att använda Postens försändelseform *brevsändning*, som går just vid 500 brev. I början fick några ”konstgjorda” brev läggas till för att komma över gränsen, men nu är det inget problem eftersom mer än 700 brev sänds i detta utskick som går till det rörliga kulturavets riksorganisationer, (ett antal) fackförbund, länsbiblioteken, (ett antal) politiker (centralt och regionalt), media (fack- och dagspress), researrangörer, några hotell, de etablerade museerna samt ett antal övriga. Detta utskick hanterar även utsändningen av broschyrer till de ArbetSam-medlemmar som inte är med Arbetsamma museer.

Samdistributionens ekonomi betalar transporter, packning och diverse mindre kringkostnader. Den har 2013 totalt kostat ca 225 000,-, kostnadsfördelningen hantearas av JInF och delas på antal deltagare (n 4) för de ”fasta” kostnaderna (en klart mindre del) respektive efter broschyrernas vikt för de ”rörliga” kostnaderna (den klart övervägande delen). Utfallet har blivit mellan 8 500,- och 146 000,- för respektive organisation.

Därefter lämnade han en kort presentation med fakta om de i samarbetet ingående broschyrerna (2013):

	Tågsommar	Motorhistorisk evenemangskalender	Ångbåts-tidtabell	Arbetsamma museer
Utgivare	JInF	MHRF	Skärgårdsbåten	ArbetSam
Startade	1996	1977	ca 1993	2003
Upplaga	54 000	95 000	25 000	40 000
Format	A4, 28 sidor	A5, 32 sidor	A5, 32 sidor	A4, 92 sidor
Inriktning	Regelbundna aktiviteter	Evenemang	Regelbundna aktiviteter och evenemang	Regelbundna aktiviteter
Ingår	”Alla” järnvägsbesöksmål (m m)	Medlemsklubbar	Alla ångbåtar med passagerartrafik	Medlemmar
Finansiering	Annonser och avgifter	Annonser och inom MHRF	Avgifter och annonser	Annonser, avgifter och inom ArbetSam
Färdig	I början av mars	I mitten av mars	I april	I början av mars
Distribution special	Även med tidningar	Även till medlemmarnas medlemmar	Även till medlemmarna	Även till medlemmarna

Till sist berättade han att broschyrerna även distribueras på TUR (den stora turistmässan i Göteborg i slutet av mars) och på flera andra mässor, att de deltagande broschyrernas utgivare träffas någon gång per år i Samdistributionsgruppen, att även en Samdistributionsansöknings framställs som dels är med i alla deltagande broschyrer, dels är med i ett antal av *Albinsson & Sjöbergs* tidskrifter via ett annonsbyte samt att flera organisationer är välkomna att delta i samarbetet – det som gäller är att ha en rikstäckande broschyr om besöksmål eller evenemang inom sitt område och vilja att sprida denna utanför det egna området!

Spårburen 1/14

Namn på gruppen

TN påpekade att benämningen *ACO* (Arbetslivsmuseernas Centrala Organisationer) känner sig inte alla hemma med och att han behöver alternativa förslag. RP föreslog *Det rörliga kulturavet*. AL påpekade att inte heller det täcker allas verksamhet. LG föreslog *Kulturavetsgruppen*. **Rekommenderades** att mejla in namnförslag till TN och att besluta namn vid nästa möte.

Övrigt

RP meddelade att det inte hänt något med *K-RUT-avdraget* sedan senast.

Nästa möte

TN undrade om mars kunde vara en lämplig tidpunkt? Föreslogs slutet av mars och **uppdrogs** åt TN att skicka förslag på datum när anteckningarna är klara. (*red 2014-01-07*)

ERA-SEMINARIUM 2013-11-12—13

Seminarier, som hölls i Borlänge och handlade om CSM, ECM m m, samlade ca 50 personer under de båda dagarna, dock med något olika deltagare dag 1 resp dag 2 – red deltog båda dagarna. Dagordningen och presentationerna (på engelska) finns på Branschrådets hemsida under länken:
<http://www.transportstyrelsen.se/sv/Jarnvag/branschradet/Moten/Moten-2013/Workshop-den-12-13-november/> – se rutan till höger med länkar till dessa.

Red, som inte precis är någon jättefena på dessa områden, även om deltagandet på branschrådsmötena gjort mig lite van med terminologin, blev positivt överraskad av att han hängde med så pass väl, även om hela seminariet hölls på engelska. Samtidigt var det nog en slags fördel att de från ERA som höll seminariet, en fransyska och en italienare, genom att inte vara infödda engelsmän höll det på en rätt så ”europeisk” engelska. Red fick av seminariet en åtminstone grov förståelse för vad CSM, Risk management och ECM-certifiering går ut på. Red hoppas att de rätt så många bilderna talar för sig själva, men kan försöka förklara om det är något ni undrar över.

Eftersom vi rätt tidigt i seminariet fick veta att bilderna skulle göras tillgängliga på Branschrådets hemsida antecknade red inte så mycket av själva presentationerna – red antecknade när de stundtals förtydligade presentationerna samt de frågor och svar som dels kom under presentationerna, dels under de speciella frågestunderna.

Efter första dagen gjorde italienaren en summering av diskussionerna som blev ungefär som följer:

ERA-SEMINARIUM 2013-11-12—13 forts

ERA har ingen ”makt” utan besluten tillkommer efter kompromisser med medlemsstaterna. De flesta frågorna gällde att bedöma komplexitet (i riskhanteringen). Svaret var att om det ska anses som komplext eller ej handlar om järnvägsföretaget (RU på ERA-språk) anser detta vara komplext eller ej – men man ska dokumentera! En annan var systemdefinitionen, som styrs av ISO-standarderna. Förändringens påverkan beror på omgivningen. CSM är en process för att försäkra att man kan hantera förändringar och ska garantera harmonisering av detta i Europa. Skillnaden mellan EN 51206 och CSM för Risk management ska man återkomma till. En tillverkare ska visserligen inte integrera systemen själv, men väl lämna över till kommande integration av system hos sin kund. Om en förslagsställare inte tycker en förändring är signifikant under ansökningsprocessen kan den nationella säkerhetsmyndigheten (NSA) ha synpunkter. En fråga om framtiden för säkerhetsintyget besvarades med att det ska kunna sökas hos ERA eller NSA, men ERA är inte helt nöjt med detta förslag. Nästa år ska regel 445/2011 ses över för att kunna omfatta annat än godsvagnar. En fråga om vad som kommer att hända inom *Risk Assessment* besvarades med att det vet man tyvärr inte – det ska komma överens mellan medlemsstaterna.

Red har som sagt var en hel del anteckningar om frågor och svar och avser att senare skriva rent dem och i ett ännu senare steg försöka sammanfatta presentationerna, men det kommer nog att dröja länge eftersom kön av ”att göra”-saker är ganska lång... (red 2013-11-13)

JHRF OCH MRO I ALMEDALEN

Denna gång blir det bara dokumentation från ett av de många seminarierna – fler följer i nästa Spårburen!

Seminarier

Lagfäst kulturarvsskydd för det rörliga kulturarvet

Detta seminarium ägde rum i vagnen 2013-07-03, med 13 närvarande (inkl talare).

Rutger Palmstierna påpekade att för första gången fanns hela det rörliga kulturarvets representanter samlade och framhöll att oavsett om det handlar om flyg, tåg, bil, vagn eller fartyg sitter vi alla i samma båt – problemet med bevarande av transportmedel och lagstiftningen om skydd för kulturarvet och för att det ska kunna hållas i gång. Det finns 77 000 fritidsbåtar från före 1970-talet, varav 76 k-märkta. 260 ångbåtar, varav 40 större, 69 st segelfartyg, 393 000 samlarbilar i trafik och 523 000 avställda, 2 000 bevarade järnvägsfordon, varav 1 400 museifordon (registrerade av Transportstyrelsen) 250 luftvärdiga bevarade flygplan och totalt 600 st samt 60 000—70 000 vagnar, slädar och andra hästanspända fordon. Föreningarna som bevarar allt detta samlar totalt ca 200 000 medlemmar.

Problemen är flera: Ångbåtar som gått i samma vatten i hundra år får inte längre trafikera dessa p g a EU-säkerhetskrav, klassiska båtars nyttjande begränsas av septiktankkrav, ånglok kan inte köra på huvudlinjerna p g a nya signalteknik, för samlarfordon är tillämpningen av EUs besiktningsspaket ett hot, för veteranflyget gäller det att få till ett (nationellt) museum samt för hästvagnar befaras trafikförbud. Grundproblemet är förarbetena till byggnadsminneslagen (Prop 1960:161, SFS 1960:690), där endast byggnader inklusive utrustning i dessa, men inte för rörliga ändamål, kan byggnadsminnesmärkas. Problemen har bestått, även i lagen enligt SFS 1988:50 om kulturminnen. I ett senare beslut (1998/99:114 K, SFS 2000:265) tog med transportmedel när det handlar om ut- eller införa dem ur riket, om svenska transportmedel är äldre än 100 år och över har ett värde över 50 000,- eller utländska transportmedel med ett värde över 50 000,-, då det är tillståndsplikt. Inget annat i om transportmedel står med i denna lagstiftning, varför den inte skyddar transportmedel som sådan, bara att de ska vara kvar i riket.

I Transportstyrelsens instruktion står det bara om de transportpolitiska målen, om att bidra till ett internationellt konkurrenskraftigt, miljöanpassat och säkert transportsystem med funktions- och hänsynsmål. Regleringsbrevet säger inget om äldre fordon. Transportstyrelsen gör så gott den kan inom ramen för vad man är ålagda att göra. Problemen ligger inte i EUs direktiv, som medger undantag, men det har inte Transportstyrelsen inte ansett sig kunna ge. Ett exempel är att ångbåten *Motala Express* inte får gå i sitt ”hemmavatten”, Vättern, och *s/s Trafik* är ombyggd för att klara de nya reglerna. Ett annat problem är förbudet mot tömning av septiktank i Östersjön. Regeringen säger att ska det finnas dispensmöjlighet för äldre fritidsbåtar, dock K-märkta sådana. Det finns dock endast 0,2 %, i praktiken 0,02 %, som är omfattade av undantaget.

Ångbåtsexemplet gäller kollektivtrafikens transportmedel – ång- och segelfartyg, järnvägs- och flygtransportmedel. Dessa ägs oftast av juridiska personer (föreningar eller bolag) och problemen handlar om licenser, dispenser och avgifter för besiktning och registerhållning. Fritidsbåtsexemplet gäller persontransportmedel som bilar, båtar, hästvagnar m m. Dessa ägs oftast av fysiska personer och har problem med nya säkerhets- och miljökrav. Lösningen är att låta det rörliga kulturarvet användas av dagens generationer för att bevaras för framtiden d:o. Detta innebär behov av översyn av lagstiftningen så att kulturarvsskyddet också omfattar det rörliga kulturarvet. Det ska vara transportmedelsspecifika kvalifikationskriterier samt krav på utrustning och beskaffenhet gällande som dessa fordon ursprungligen konstruerats för att möta – nyare krav omfattar nyare fordon. För bilar ska kvalifikationskriteriet var över 30 år gamla, för båt 40 år, för hästvagnar före 1946 och för järnväg fordon klassade som skyddsvärt enligt riksorganisationerna och SJVM. Slutsatsen är att vi oavsett transportmedel sitter i samma båt samt att det rörliga kulturarvet behöver stärkt och starkt lagskydd med transportmedelsspecifika kriterier för att kunna brukas i framtiden.

JHRF OCH MRO I ALMEDALEN forts

Stieg Ingvarsson undrade hur långt man kommit med skrivelse och uppvaktning av departement? Rutger Palmstierna svarade att man arbetar med detta. Torsten Nilsson fyllde på med att kulturministern är här i Visby i dag. Peter Edqvist påpekade att han kommer att ställa frågan till tre riksdagsmän i MHRF baksätesdebatt 14:30. Någon frågade om läget i Norge? Håkan Johansson och Anders Svenson svarade att man där har en helt annan ekonomi – det finns 46 MNOK att få i bidrag, men i stället är bidragsmottagarna rätt låsta i vad de kan göra. Det finns även problem med varv. Torsten Nilsson föreslog att fortsätta prata om detta och om hur frågan ska drivas i höst, men även hur Transportstyrelsen ska finansieras med undantag som dock ska bygga på något slags K-märkning. Anders Svenson påpekade att det kan vara traditionsfartygen. Torsten Nilsson fyllde på med att det nu krävs både K-märkning och att det är ett traditionsfartyg. Anders Svenson påpeka att i Transportstyrelsen förslag till avgiftsuttag för historiska fartyg reduceras vissa avgifter, men andra avgifter tas ut enligt normaltaxa, t ex vägning och mätning av fartyg. Rutger Palmstierna framhöll att man få detta bättre ordnat genom regeringen – man bör tillsätta en arbetsgrupp med personer från Närings- och Kulturdepartementen. Målsättningen bör vara att undvika att nyare lagstiftning förvanskar kulturarvet.

TRANSPORTSTYRELSENS AVGIFTER

Transportstyrelsen har beslutat om avgiftsförändringar som ska träda i kraft den 1 januari 2014. Under våren gick föreskriftsförslagen på remiss till närmare 600 olika remissinstanser. Drygt 50 svar skickades in.

Myndighetens verksamhet med tillståndsprövning, tillsyn och registerhållning ska finansieras via avgifter. När en avgift sätts bygger den på de av Transportstyrelsens kostnader som just den avgiften ska täcka. Om det går att minska myndighetens kostnader för just det området, kan avgiften sänkas men om kostnaderna inte täcks kan avgiften behöva höjas.

Vi arbetar aktivt med att minska våra kostnader. Det resulterade i att vi kunde lämna tillbaka 100 miljoner till staten i början av 2013 och därför också kan sänka avgifterna 2014 lika mycket, främst inom vägområdet. Vi fortsätter vårt effektiviseringsarbete, men kommer ändå att behöva höja några avgifter inom områden där vi hittills inte haft kostnadstäckning.

Transportstyrelsen har inte genomfört några förändringar i förslagen utifrån de remissvar som kommit in men vi är medvetna om att bördan för vissa brukare blir stor. Därför sätter vi ytterligare fokus på att utreda vilka konsekvenser höjda avgifter får. I nuläget bedömer vi ändå att avgifterna är rimliga.

Luftfart

Genom att myndighetsavgiften sänks tar Transportstyrelsen totalt sett ut mindre avgifter från luftfartsbranschen 2014. Ändå blir det störst höjningar av direkta avgifter inom luftfarten. Exempel är inom utbildningsområdet där höjningarna för utbildningsorganisationer blir påtagliga, men trots dessa når myndigheten inte full kostnadstäckning.

Om myndigheten ska få täckning för sina kostnader ser vi också påtagliga konsekvenser inom kommersiell flygtrafik med helikopter, ballongflygning och bruksflyg samt för verkstäder och luftvärdighetsorganisationer. Vi har lyft denna fråga till regeringen och för en dialog med Näringsdepartementet kring möjligheten att få skattemedel som stödfinansiering.

Sjöfart

Några remissvar betonade vikten av att Transportstyrelsen jämför sina avgifter inom sjöfarten internationellt. Detta är något som vi tar till oss och i nästa års avgiftsarbete kommer vi att sätta ytterligare fokus på detta.

Några avgifter som berör en mindre målgrupp kommer att tas bort helt, till exempel avgift för auktorisation av besiktningsmän för lyftanordningar.

I remissen var förslaget att vi skulle ta ut en ny avgift för sjöförsäkringar. Det bemyndigandet har vi ännu inte fått och alltså blir det ingen ny avgift 2014.

Vägtrafik

Inga förändringar har gjorts till följd av remissvaren men däremot har myndigheten identifierat problem med den föreslagna avgiften för taxiförarlegitimationer. Förslaget som remitterades till branschen innebar att ansökningsavgiften och utfärdandeavgiften slogs ihop till en avgift men såväl juridiska som tekniska aspekter visar på problem med detta. Det gör att den avgift som gäller nu kvarstår.

Även påställningsavgiften kvarstår tills vidare eftersom det krävs en förordningsändring som ännu inte är gjord, men regeringen bearbetar frågan.

Järnväg

Sveriges företagshälsor framför att antalet läkare och psykologer kan komma att minska till följd av våra avgifter inom järnväg. Man anser också att avgifterna inte står i proportion till det tillsynsarbete som utförs.

Vi har inte sänkt avgifterna ytterligare (de sänks redan i och med beslutet för 2014) men däremot genomför myndigheten för närvarande en översyn av verksamheten mot läkare och psykologer.

TRANSPORTSTYRELSENS AVG. forts

Läs de beslutade avgifterna på:
transportstyrelsen.se/avgifter/sv/Nyhetsarkiv/Avgifter-for-2014-beslutade/
(Mejl från Staffan Söderberg, Transportstyrelsen, 2013-09-04)

FRÅN ARBETSAM

Museimässan 2014

äger rum i Norrköping 2014-01-24—25 och har plats för ett tjugotal utställare. Det blir seminarier, möten med turistnäringen, resesugen publik och härligt museifolk. Intresserade kontaktar Torsten Nilsson, 011-23 17 26, torsten.nilsson@arbetsmuseum.se. (Utskick från ArbetSam 2013-05)

Söka pengar Workshops

Under januari—februari genomför vi Söka pengar workshops på ett flertal platser. Målgruppen är ni som jobbar på museum. Ta med era tankar, träffa likasinnade och ta chansen att diskutera och fundera kring hur vi finansierar museiarbetet.

Har ni en idé ni vill förverkliga? Något som måste lagas? En räkning som ska betalas?

Tiderna är 11—16, lunch intas på egen bekostnad och ArbetSam bjuder på fika. Följande dagar och platser gäller:

2014-01-16 Länsmuseet Kristianstad
2014-01-17 Töllstorps industrimuseum, Gnosjö
2014-01-20 Munkedals Jernväg
2014-01-21 Berte Museum, Slöinge
2014-01-28 s/s Polstjärnan, Karlstad
2014-02-07 Sikfors Gamla Kraftverk
2014-02-10 Skogsmuseet i Lycksele
2014-02-12 Bergviks industrimuseum
2014-02-20 Armémuseum, Stockholm

Information hos ArbetSam 011-23 17 30 eller lovisa.a.grentzelius@arbetsam.com
(Utskick från ArbetSam 2013-12)

Välkommen att delta under Kulturarvsdagen 2014!

Kulturarvsdagen är dagen då kulturmiljöer, kulturlandskap, kulturhistoriska byggnader och anläggningar visas upp och historien om dessa berättas. Dagen ska bidra till att skapa förståelse och intresse för kulturarv och kulturmiljöer. Nästa år infaller dagen söndagen den 14 september. Välkommen att medverka med arrangemang dit allmänheten bjuds in.

Tema – I krigens spår

År 2014 är det 100 år sedan första världskriget utbröt och 75 år sedan det andra inleddes. Andra orostider var Kubakrisen som hotade att utlösa ett tredje världskrig. Händelser som starkt påverkade hela Europa. Vilka spår sätter dessa världshändelser och andra kriser i det europeiska kulturarvet och i Sverige? Än i dag pågår konflikter runt om i världen och många flyr till andra länder och inte minst till Sverige. Människor med berättelser och minnen som gör avtryck i kulturarvet nu och i framtiden.

Vilka minnen, platser och personer gjorde, och gör idag, avtryck i era trakter? Vilka personliga betraktelser finns att berätta om? Vad finns att visa upp i arkiven? Vilken roll spelade svenska kyrkan och andra trossamfund i dessa tider? Spåren finns i allt från förhistoriska byggnader, fästningar, slott, fornborgar, parker, minneslundar, minnesmärken, ransoneringskort, film och musik, kläder och rustningar, till berättelser om särskilda händelser och människor. Några tänker säkert på barkbröd och kaffesurrogat, men man kan tänka sig allt från berättarkvällar där man utbyter minnen, till cykelturer eller visningar i krigens spår.

- Bjud in personer som kan berätta och utbyta erfarenheter
- Öppna upp och visa byggnader och kulturmiljöer som bär spår
- Skapa utställningar som beskriver händelserna
- Lyft fram det lokala – och gärna det vi kanske inte visste

De senaste åren har runt 150 lokala arrangemang från norr till söder lockat över 15 000 besökare.

Samverkan

Riksantikvarieämbetet genomför Kulturarvsdagen 2014 i nära samverkan med Sveriges Hembygdsförbund och Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd. Nu vill vi uppmuntra alla som vill delta med egna aktiviteter på temat att anmäla dem på Riksantikvarieämbetets hemsida! Alla är välkomna som arrangörer, såväl privatpersoner som organisationer.

För mer information om Kulturarvsdagen och anmälan, besök oss på www.raa.se/kulturarvsdagen.

Vänligen, Agneta Gardinge, Samordnare Kulturarvsdagen (mejl från ArbetSam 2013-12-10).